

Over Van Stof Tot Nadenken

VSTN is het blad van de studentenclub Kring Moraal Filosofie. VSTN wordt bewaard en samengesteld door gepassioneerde studenten: Nicolas, Daan & Fien.

VSTN is een platform, waar frisse gedachten, schrijfsels en creativiteit gevierd worden. VSTN is een blad door en voor studenten. We willen inspireren en verbinden met woorden en beelden. De focus ligt op filosofie, maar we hechten belang aan alle betekenisvolle bijdragen: poëzie, fotografie, tekeningen ...

We verschijnen eemaal per semester geprint – in en rond de Blandijn – en online. Daarnaast brengt onze website blogberichten, het hele jaar door.

VSTN is gedetermineerd om jonge filosofen en creatievelingen een bestemming, een platform te bieden, waar diversiteit, empathie en creativiteit omarmt worden.

Veel leesplezier!

Agenda

Lezing Eva Delville

25/11

Lezing Seppe De Schepper

02/12

Lezing Caroline Desnyder

09/12

Naast boeken, biedt KMF ook een **filmclub** aan! Ook hier kan je voor data, films... eens een kijkje nemen op de Facebook-pagina. Stay tuned voor de eerste bijeenkomst van de filmclub!

Voor meer informatie over de filmclub kan je **Imane Ghislaine** contacteren.

Binnen KMF hebben we een **boekenclub**! Hier verdiepen we ons in denkers en boeken die niet tijdens de lessen besproken worden, denkers uit andere continenten, jonge filosofen...

Binnenkort houden we de eerste bijeenkomst van de boekenclub! Hou zeker de Facebook-pagina in de gaten voor de datum & de boeken

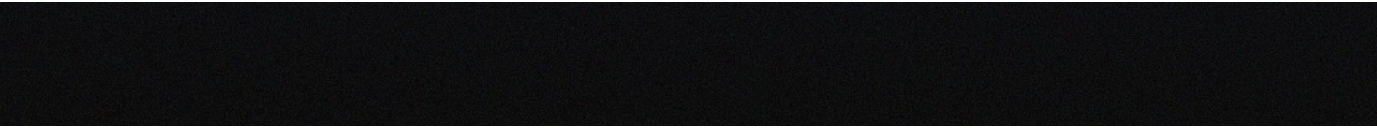
Voor meer informatie over de boekenclub kan je **Fien Van Hauwermeiren** contacteren.

inhoudstafel

een scriptorieel voorwoord	6
St. Augustine's take on involuntary erection	8
poëzie	10
Hanna De Grave Loyson	10
Ariane Malfait	12
Sixtine Bérard	14
het grote doopdebat	18
Antonino Landolina	18
Igor Willems	20
Lander Demonie	22
Sam Van den Sompel	24

fotografie: Linda Zhou	26
Heraclitus wordt beteugeld	30
de filosofie is een toetssteen Antonino Landolina	32
ode aan de diesseits Antonino Landolina	34
worden, strijd en drift Seppe De Schepper	36
a night by the rivers in Turkey Ben van Langenhove	40
Cardi's ode aan het proletarisch genot Nicolas Terrie	42
interview met Jana De Kockere	46
StuArt	52
philosophische meme	54

..... onze scriptors zijn aan het Woord

Hallo! Welkom!

Je hebt de herfsteditie 2020 van VSTN in je handen. Hier hebben we met veel passie de voorbije weken rond gewerkt.

In deze editie legden we een focus op de antieke, maar ongelooflijk leerrijke Heraclitus. We wierpen een licht op het doopdebat en hopen je in deze bizarre, eenzame tijden een lichtpuntje aan te reiken met wondermooie poëzie (en nog veel meer!)

Scriptors,
Fien, Nicolas & Daan

Wij zijn steeds noest op zoek naar studenten die graag iets willen bijdragen.

Je kunt ons altijd bereiken via:
Fien.Vanhauwermeiren@UGent.be

Lawless Flesh In [

St. Augustine's take on the source and consequences of involuntary male erection and impotence

There are, then, many kinds of lusts for this or that, but when the word is used by itself without specification it suggests to most people the lust for sexual excitement. Such lust does not merely invade the whole body and outward members; it takes such complete and passionate possession of the whole man, both physically and emotionally, that what results is the keenest of all pleasures on the level of sensation; and, at the crisis of excitement, it practically paralyzes all power of deliberate thought.

This is so true that it creates a problem for every lover of wisdom and holy joys who is both committed to a married life and also conscious of the apostolic ideal, that everyone should 'learn how to possess his vessel in holiness and honour, not in the passion of lust like the Gentiles who do not know God.' Any such person would prefer, if this were possible, to beget his children without suffering this passion. He could wish that, just as all his other members obey his reason in the performance of their appointed tasks, so the organs of parenthood, too, might function in obedience to the orders of will and not be excited by the ardours of lust.

Curiously enough, not even those who love this pleasure most – whether legitimately or illegitimately indulged – can control their own indulgences. Sometimes, their lust is most importunate when they least desire it; at other times, the feelings fail them when they crave them most, their bodies remaining frigid when lust is blazing in their souls. Thus, lust itself, lascivious and legitimate, refuses to obey, and the very passion that so often joins forces to resist the soul is sometimes so divided against itself that, after it has roused the soul to passion, it refuses to awaken the feelings of the flesh

It is no wonder that everyone feels very much ashamed of this kind of lust; hence, those organs, which lust in its own right, if I may so speak, sways or allays in defiance of the will's decision, are properly called *pudenda*. Things were different before man sinned as we can see from the text: They 'were naked, but they felt no shame.' They were aware, of course, of their nakedness, but they felt no shame, because no desire stirred their organs in defiance of their deliberate decision, for the time had not yet come when the rebellion of the flesh was a witness and reproach to the rebellion of man against his Maker.

Of course, it is merely a popular misunderstanding to imagine that 'because

Defiance of the Will

their eyes were opened,' they had been created blind. Actually, Adam saw the animals he named and Eve 'saw that the tree was good to eat, and fair to the eyes, and delightful to behold.' Their eyes, then, could see, but they were not open enough in the sense that they themselves had not been observant enough to realize in what a raiment of grace they must have been robed to have been unaware so long of any war between their members and their will. But, once the raiment of grace was removed, they were taught the lesson that disobedience to God is punishable by disobedience to oneself. A strange and irrepressible commotion sprang up in their bodies that made nakedness indecent. They realized the rebellion and it made them ashamed.

That explains what is said after they violated the commandment of God by their open transgression: 'And the eyes of both of them were opened: and when they perceived themselves to be naked, they sewed together fig leaves, and made themselves aprons.' It was not, then, in order to see outward things that their 'eyes were opened,' because they could see such things already; it was in order that they might see the difference between the good they had lost and the evil into which they had fallen. That is why the tree is called the tree of the knowledge of good and evil. They had been forbidden to touch it because, if they did, it would bring on the

experience of the pains of sickness to open our eyes to the pleasantness of health.

'They perceived themselves to be naked' because they had been stripped of that grace which – so long as there had been no law in their members, warring, because of sin, against the law of their minds – had taken away all shame from nakedness. All that they had really learned was what sinful experience was bound to teach them, namely, how harmful it IS not to believe and not to obey. Had they not sinned, had they believed and obeyed God, they would have been happier in their ignorance. And, so, it was because they were ashamed of the rebellion in their flesh, which was at once a proof and a penalty of their rebellion against God, that they 'sewed together fig leaves and made themselves aprons,' to cover their loins as athletes do. What happened to our first parents was that a sense of shame forced them to cover those parts of the body where passion was in rebellion against wills penalized for their rebellion against God. Since then, peoples of every race – because, of course, every race springs from them – have felt the force of this compulsive instinct. In fact, in places where people are less sophisticated, they still wear drawers even when they take a bath. And even in the inaccessible solitudes of India where the so-called 'gymnosophists' dwell, these philosophizers never go so naked but that they wear their loin cloths. ○

experience of this distinction. It takes the

10

hou me vast, vang me
 hou me vast hou van me
 laat mij lagen huid na lagen
 huid pellen, je tonen
 wat ik vind;
 hoop me te herinneren
 in wie je hebt bemind

je woelt in mijn gemoedsrust
 wanneer je mijn moed tot as blust
 me vastgrijpt, goedenacht kust
 voor de eenvoud van de nacht;

laat dit dan
 de storm voor de kalmte zijn
 en jij de wind die mij in slaapt sust.

tot daar de schone schijn –

jij, ik
 en dobberen op de sleur
 gedreven door onze chaos
 en hoe simpel die mag zijn

ik lag nog open
 er was nog ruimte om te beslissen
 en ik zag het bos
 door de bomen van het ongewisse

en het papier was nog een piste
 ik vrij spel
 en gij die me inhaalde, omstreeks de
 tweede strofe
 wij, samen om ter snelst
 naar het einde van het blad

waar ik steeds verdwijn

en gij weer ligt tussen mij
 die woorden van mij,
 zo godverdomd voldaan,
 alsof ze de uwe zijn.

Hanna De Grave Loyson

11

Anderhalve meter liefhebben

Over het witte kalksteen in het smalle steegje schelden we in graffiti over orkaan Corona.
Wiegen haar tot een tropische storm.
Haar springtij sleurde je strandstoel mee.
Verlaten straten en versplinterde dromen bleven achter.
Moeders laten hun kinderen bezorgd achter aan de schoolpoort.
Boekentasjes met zware inhoud.
De stille wandeling naar huis tussen kleurende herfstbomen doet je eenzaam voelen.
Knuffelbuddies vallen niet als eikels van de bomen.
De haard brandt niet tot de eerste november.
Waar vinden we de warmte waar elke vezel in ons lichaam naar verlangt?
De jongen bij de apotheek waar je mee flirtte. Het zal niet tot een date uitdraaien.
Nooit eerder was liefde zo risicovol.
De tijd van opgeladen vibrators en rijzende libido's breekt aan.
Hopeloos swipen naar rechts met een flink glas witte wijn in de linkerhand.
We draaien de klok een uur terug. Donkerte sluipt de dagen binnen.
De lege kraampjes omringd door de eenzaam verlichte kerstboom.
De verlaten schaatspiste, de gemorste Cécémel.
It's gonna be a long and lonely christmas without you.
Niettemin, het einde is een garantie.
Voor de medestudent die zich van het leven ontnam, als voor een virus die de mensen in haar klauwen houdt.
Vergeet je niet in de spiegel te kijken en te antwoorden 'Ik hou ook van jou'?
Vergeet je niet een anderhalve meter lief te hebben?

Ariane Malfait

12

ze plooit haar zakdoek die net groot genoeg was om een tulp mee te beschermen, ze had per ongeluk de tulp te kort geknipt en nu was de korte tulp op terras wachtmuziek. wegwaaien

op zondag wandelt ze zo rond met net genoeg voor één bloem en wandelt ze net genoeg om te beslissen de welke en verwelken doen ze toch zelf, dat zei ze zelf tegen de bloemist en haar man die herhaaldelijk bloemloos toekwam, zo moeilijk is dat toch niet

ze wonen op de zevende verdieping van een plein met zijstraatjes en een zondagse bloemenmarkt.

een kind met gele laarsjes als vernis op keramieken citroenen houdt een hoger gelegen hand vast en ontwijkt een plas waar gele laarsjes voor gemaakt zijn

en dan iemand met gekreukte baardstoppels en droge techno, en machtige omkering van tijd, eigzinnig slapend en de rest ontwaakt

bloemen worden uitgestald, ze werden koopwaar omdat we geen bloemen meer mogen plukken, niet waar? fuck the system zegt de markeerstift op de witte muur,

de eigenaar van witte muur en morele waarden vloekt met javel.

jij tekent de vrouw waarvan de tulp omwaait, ren het achterna zeg ik halfsmalend want ik had tulpen verwacht, je zegt dat ik mijn verwachtingen hardnekkig onleesbaar maak, halfsmalend, sinaas snijdend ruikt de ochtend naar gesneden sinaasappels

---

Met een kattenbelletje op de vriezer kondig je aan dat je de geur van nat zand bent vergeten en

jij en ik zouden misschien moeten overwegen weg te gaan zodat we ook de geur van

dure pannenkoeken en het zicht van mist en grijze horizon minder verleren

voor een spiegel naast drie tandenborstels
die we weigeren weg te gooien, ligt een
rechthoekige borstel,

14

soms is haar vanzelfsprekend en daar
maakt nat zand zich ook schuldig aan
de schuld ligt bij onze stedelijke versmelting,
met nat onkruid als natuur en het
openen en sluiten van nachtwinkels als
duiding van de dag
als dijk tegen de golven van stadshardheid
je pleit, houdt een betoog, start met "verhard
niet, laten we overwegen de zee terug te
geven aan elkaar"
wildaangedachten, enkel de meestbekoorde
noten van Bach's cellosuites, na
bepaalde tijd schuurt de schoonheid ervan
af vind je, ontdaan van kleur,
grijsgedraaid afgerond, afgevierkant,
afgecirkeld, afgesnoept, afgezworen,
afgeleerd,
uitgedaan, verkozen en verwenst, dogmatisch
psalmodieer je je meestbekoorde
woorden en ik belof je dat we zullen
verzeilen in een schipperstad, walsend in
een
café waar vis werd verkocht,
en uitroepen hoe verknocht we zijn aan
Brahms zijn vierde symfonie en

aan hoe grijsgedraaide mist en zee
het meeste neigt naar een horizon.

---

ik heb liever niet dat je rondneust in mijn
boeken over Griekse ovenshotels.
soms zit wrok in de kleinste keukenlade, ik
zag vandaag een man een knalgele fiets
laten knellen tussen tegels en verbitterde,
zelfs gerimpelde handen,
ook die kopjes groene thee toen je opstond
met ambitie, je blaast erop en ze zijn bitter
en gerimpeld
aan culinaire stijlfiguren maak ik me
geregeld schuldig, ik schrijf met honger,
daar staat niets over in dieetadviezen
wel mag je niet winkelen, dan,
over schrijven staat er niets geschreven in
dieetadviezen en maar beter zo
denkt ook de citroengele fiets met een knal
gegrond

moet je een stukje pannenkoek krijgen,
meneer, of dringend eens verliefd worden,
mis
je gulzigheid,
is dat het?

Sixtine Bérard

15

Na de zaak over Reuzegom en de moord op Sanda Dia, is de studentendoop meer dan ooit een actueel onderwerp. We zijn hierdoor wakker geschud en hebben need aan reflectie over het

hierdoor wakker geschud en hebben nood aan reflectie over het belang van dopen. Onder KMF-leden zijn er veel verschillende meningen over het onderwerp, ondanks dat we één van de weinige studentenkringen zijn die geen doop organiseren. Wij achten vrijzinnigheid hoog, daarom is het wel te verwachten dat hier geen

DOPEN

eenheid over heerst, want dat moet niet. Wij vroegen een aantal studenten om zich over het onderwerp te buigen en ons mee te

delen hoe zij ertegenover staan. Dit gebeurde in een gesloten groep met de studenten, waardoor iedereen vrij was om te reageren op andermans argumenten en meningen. Het resultaat geven we vrij in deze editie van VSTN. We hopen dat ook de lezer tijd heeft om over deze stof na te denken.

Antonino Landolina

Dopen is een relik uit het verleden. Gewoonlijk wordt er gezegd dat het "traditie" is, en dat we het zouden moeten behouden omdat dat nu "eenmaal zo is". Best wel een droevig beeld, wanneer *dat* het beste argument wordt om een schandalig ritueel te moeten behouden. Er zal wel een degelijke reden zijn geweest voor hoe dat het concept van dopen is ontstaan, maar het concept is met de tijd zodanig sterk verandert dat het originele doel daarvan volledig uit het oog is verloren. Daar waar dopen bedoeld werd om nieuwe leden te introduceren, om een band van broederschap en vertrouwen te vormen en om een gevoel van saamhorigheid te kweken, is dopen nu eerder synoniem geworden aan "overleven zodat we erbij mogen".

In welke wereld zou iemand naar het hedendaagse concept van dopen kunnen kijken, en na het te hebben vergeleken met het originele concept, kunnen pleiten dat het concept eer werd aangedaan doorheen de jaren? Het zou **net** het doel moeten zijn van dopen om voor **net** deze zaken te zorgen, die het tegenwoordig afbreekt. Elkaar helpen, medeleven tonen, je menselijkheid blootgeven, ... Zou je nu met deze fundamentele menselijke noden naar een doop gaan, word je gewoonweg ronduit belachelijk gemaakt. En waarom, precies? Omdat het verwerpen van deze zaken een teken zou zijn dat je "erbij hoort"? Mijn vraag is dan waarom. Waarom is de doopcultuur zodanig sterk gedegradeerd tot dit punt, waarbij het slecht laten voelen van je medemens een signaal is geworden, dat je het verdient om deel te worden

vormen van "insiders". Wil je hier ook bij? Dan moet je je waardigheid maar even opzij zetten zodat wij ons even meer kunnen voelen dan we effectief zijn!

En goed, ik hoor de gemiddelde studentenkring-lid al klagen over dat zij het "niet zo extreem doen!" Wel, als dat het geval is, kan je me dan duidelijk en helder vertellen hoe dat überhaupt beter is? Hoe dat ervoor zorgt dat de algemene doopcultuur verbeterd? Want voor zover dat ik het begrijp, zijn het net deze studentenkringen die het "minder extreem doen", de voornaamste oorzaken voor waarom de doopcultuur zo slecht blijft, zoals het nu is. Hoe? Ze genieten van alle voordelen door tactisch gebruik te maken van de positieve connotaties gelinkt aan dopen, maar distantiëren zich van alle negatieve connotaties op evenwel sluwe wijze. Het is een beetje zoals de hedendaagse gelovige. Ze *cherry-picken* de leuke aspecten van hetgeen ze willen geloven, maar negeren (en veroordelen zelfs) de negatieve aspecten. Kan je dan nog zeggen dat je effectief bezig bent met hetgeen je beweert? Want voor zover ik het zie, heb je gewoonweg je eigen concept uitgevonden. Het staat bijna op gelijke voet als hoe kinderen spelen. De leider maakt de regels, en als de andere kindjes winnen, veranderen de regeltjes gewoonweg. "Nee, jij verliest wánt..." En ga zo maar verder.

Het concept van dopen is voor veel mensen gelijkaardig. Sterker nog, de meeste mensen beseffen dat dopen te ver aan het gaan is. Toch zullen velen kringen en studenten blijven volhouden dat dopen ook op een betere manier kan. Goed, als dat het geval is, moeten alle kringen en studenten dan ook toegeven dat

dat je niet verdient om deel te worden van een elitaire groep. En begrijp me niet verkeerd, deze elitaire groep is meestal dan een groep studentjes, die uit noodzaak aan sociale contacten zich (meestal) groeperen rond hun studiedomein, en daarbij dan verkondigen dat ze een gesloten groep

dopen op mensonwaardige manier slecht is. En als er kringen zijn die dat op een mensonwaardige manier doen (denk maar aan Reuzegom), en ze noemen het zelf ook dopen, moeten deze 'andere kringen en studenten die volhouden dat het beter kan'

18

duidelijk aangeven waarom hun versie van dopen dan specifiek anders is, waar het onderscheid in kan worden gemaakt. Na het maken van een dergelijk onderscheid zal men dan ook moeten aanvaarden dat het ene een duidelijk voorbeeld is van dopen, en dat het andere iets anders is. Maar om te blijven volhouden dat beide dan dopen zijn, is onmogelijk.

In 2018 kwam Kai (toenmalige Praeses van de KMF) met een artikel voor waarom dopen volledig afgeschaft zou moeten worden. Voor mij is dat een tikkeltje extreem. Dopen kan opnieuw worden gedaan, maar dan zoals het origineel werd bedoeld. Om dat te bereiken moet de gehele connotatie die er nu aan gebonden is, volledig worden veranderd. In plaats van

band op tussen de leden, maar dan eentje waarbij zowel nieuwe als oude leden evenwaardig zijn. Als het woord "evenwaardigheid" je hier afschrikt, dan moet je misschien eens nadenken of je wel niet deel van het probleem bent. En als je niet kan inzien wat het probleem is, dan moet je je misschien gaan afvragen of je ergens een test kan afnemen om te zien of je een sociopaat bent.

Het wordt dus tijd om de doopcultuur te veranderen. Ons huidig begrip ervan is ambigu en staat paraat om op een heleboel verschillende manieren misbruikt te kunnen worden. Wil je de positieve aspecten gebruiken voor je punt te bewijzen? Dan kan dat. Idem voor de negatieve aspecten waarvan je je dan wil distantiëren. Zolang deze ambiguiteit bestaat, zal er niets

macnismisbruik, beleedigende praktijken en rituelen, comadranken en andere walgelijke daden, zou men kunnen opteren voor team-building, groepsgesprekken, een weekend samen kamperen of zelfs een spelletjesavond. Bij al deze zaken kan alcohol nog steeds een plek vinden. Je bouwt dan nog steeds een broederlijke

deze ambiguiteit bestaat, zal er niets veranderen. Om dan nog te klagen en te zeveren eens er nog iemand sterft, is dan zinloos. Er bestaan een leuk Engels spreekwoord die dit ook duidelijk maakt: *You can't have your cake and eat it too.* Tijd om de *cake* dus af te staan. ○

Igor Willems

Mensen zijn rare beesten. Als studenten elkaar willen toesnauwen, vernederende opdrachten laten uitvoeren of elkaar besmeuren met een mengsel van rotte vis, mayonaise en uitwerpselen, ben ik vooral opgelucht dat ik er zelf niet bij hoef te zijn. Ik heb mijn eigen rituelen.

Het problematiseren van studentendopen kan vanuit verschillende invalshoeken gebeuren; er valt een hoop problemen rond te formuleren. Maar ik denk dat we schromelijk tekortschieten wanneer we het houden op hoe onsmakelijk of *onmenselijk* we het wel niet vinden. Wanneer we het houden op verbazing en afkeuring, op de vraag of bepaalde dooprituelen wel zouden *mogen*, nemen we volgens mij een nogal beperkte, oninteressante positie in. Morele verontwaardiging op zich brengt zelden interessante kritiek voort, en wanneer er niet ook een bredere analyse bij te pas komt maakt het ook nog eens vaak een erg naïeve indruk.

De studentendoop wordt slechts een problematisch fenomeen wanneer we het doorheen haar sociologische context benaderen. Die context is er natuurlijk onlosmakelijk mee verbonden, maar in opiniestukken en discussies op sociale media verdwijnt ze nogal snel uit het zicht. Kijk maar naar de meest gangbare verdedigingen van studentendopen: dat de *schachten* er toch zelf mee instemmen wanneer ze vrijwillig aan een doop deelnemen, dat het toch best meevalt qua viezigheid. Wanneer we ageren vanuit een moreel kader, met de menswaardigheid van elk individu in

Het probleem is dan ook dat kritiek van buitenaf nogal snel over komt als bemoeienissen van mensen die er toch niets van snappen. En jammer genoeg beperkt die kritiek zich daar dus ook vaak toe. We kunnen altijd opmerkingen hebben over wat bepaalde individuen binnen bepaalde groepen met elkaar uitspoken, maar slechts wanneer we ervan uitgaan dat dat uitspoken binnen die groepen in verhouding staat met

het achterhoofd, staan we machteloos tegenover dergelijke replieken. Het is nogal vruchteloos te proberen een lijn te trekken tussen verschillende dooprituelen, tot waar het *menswaardig* blijft, of te pleiten dat dopen terug moeten naar *waar ze origineel voor bedoeld waren*: wie gaat dat uitmaken?

problematieken in de bredere sociale en politieke realiteit van onze samenleving, kunnen we de onschuld van het *instemmen* van individuen ontmaskeren en als buitenstaanders betekenisvolle kritiek leveren op wat er binnen die groepen uitgespookt wordt.

Het is verschrikkelijk dat Sandia Dia op

20

zijn studentendoop bij Reuzegom twee jaar geleden overleed. Zonder meer. Veel mensen, waaronder ikzelf, zijn het erover eens dat we over *moord* moeten spreken. Als we dat woord slechts laten spreken als blijk van morele verontwaardiging, wordt het echter makkelijk voor de gegoede ouders, dure advocaten en andere vertegenwoordigers van dezelfde maatschappelijke groep als zijn moordenaars om te pareren met de evidentie dat de Reuzegommers doorheen de dooprituelen nooit de intentie hadden het zover te brengen dat Dia zou overlijden. Dan gaat het nog slechts over wat welk individu op welk moment had kunnen inschatten en hoeveel verantwoordelijkheid ze dus nog dragen, of daar dan bijvoorbeeld te veel drank mee gepaard ging... Dat zijn allemaal kwesties waarvan ik hoop dat ze binnen het bestek van een eerlijke rechtszaak uitgeklaard zullen worden. Valt nog te bezien.

Maar als samenleving eromheen hebben wij het over *moord* omdat we weten dat Sanda Dia niet zomaar een individu was, Reuzegom niet zomaar een groep, en de rituelen die hij moest ondergaan niet zomaar rituelen. We herkennen in de brutale doop van Dia breuklijnen die doorheen onze hele sociale en politieke realiteit lopen: raciale breuklijnen, klassebreuklijnen, Vlaams-nationalisme... Derhalve weten we ook dat zonder die breuklijnen het gebeuren op 4 en 5 december 2018 ingrijpend anders, of zelfs helemaal niet, had plaatsgevonden.

Rituelen zijn niet inherent slecht, een groep zonder oneven rolverdelingen is erg zeldzaam en processen van toetreding en inwijding zijn nooit helemaal koersier: ie

Wat betreft studentendopen gaat het erom dat de machtsverhoudingen en verschillende rollen die erbij aan bod komen flexibel en open blijven om geproblematiseerd en veranderd te worden, eerder dan dat we een utopie van geweldloze studentenmilieus eisen.

Laat ons dus in onze verdere discussie niet speculeren over tot waar de menselijkheid loopt bij bepaalde dooprituelen of welk doel de dopen zouden moeten of mogen dienen (voor ons, voor de betrokken studenten zelf?). Onze rol als kritische filosofen of moraalwetenschappers lijkt me dan ook eerder om in te gaan op de bredere krachtsverhoudingen en breuklijnen die de studentendopen maken tot wat ze zijn, en wat voor een samenleving de studentendopen op haar beurt voortbrengen. Er vallen brede vragen te stellen, maar vooral ook concrete antwoorden te bieden, vanuit onze eigen historische, lokale contexten. Enkele aanzetten:

Is het dopen een relikwie van het verleden, of is het ook een fenomeen dat de hedendaagse realiteit reproduceert? Wat is de verhouding tussen de microkosmos van studentenverenigingen en hun dopen, en de macrokosmos van de samenleving? In wat voor milieus worden schachten en doopmeesters veelal gerekruteerd, en welke rol speelt het dopen hierbij? (Of: komen er evenveel KMF'ers bij de PVDA terecht als KVHV'ers bij het VB en de NVA?) Wat voor studentenverenigingen houden veelal dopen, en van welke betekenis is dit? Is er een correlatie met bepaalde studierichtingen (rechten en economie bijvoorbeeld), en is dat van betekenis? ○

misschien zijn heel normaal. Je twee weken na voor het eerst van Lacan te hebben gehoord al *Lacaniaan* moeten noemen om nog serieus genomen te worden, of van hogerejaarsstudenten te moeten aanhoren dat je maar moet wachten tot je Hegel beter begrijpt is misschien een andere vorm, maar ook een heel eigen vorm van geweld.

21

Lander Demonie

Het is een onweerlegbaar feit dat studentendopen zoals deze van Santa Dia en Reuzegom niet meer van deze tijd zijn (wat de zogenaamde 'critici' ook mogen zeggen). Zowel Antonino als Igor maken dan ook een punt door te zeggen dat deze onmenselijk zijn en de breuklijnen in onze maatschappij blootlegt. Toch vind ik dat er in beide statements te weinig aandacht wordt gericht op hoe een studentendoop wel goed kan verlopen en ervoor kan zorgen dat er een goede band wordt gesmeed tussen de nieuwe studenten.

andere activiteiten (ik ken hier het fijne niet van als 1ste bachelor student dus corrigeer me als ik verkeerd ben). We leven nu eenmaal in een maatschappij waar het bestempelen van mensen gebeurt uit gemakzucht. Dit zorgt er echter voor dat *outsiders* vaak een idee vormen over de persoon in kwestie zonder deze beter te leren kennen.

Bepaalde studentenverenigingen hechten te veel belang aan hun titels en het is gevaarlijk wanneer ze van hun titel een soort statement maken (denk maar aan Reuzegom die gekend staat als een elitaire studentenvereniging en hier graag mee uitpakte). Dit zorgt voor ongelijkheid

Ten eerste vind ik dat de titel 'schacht' een negatieve connotatie heeft. Het is een titel die je kan verwerven door opdrachten uit te voeren (die af en toe mensonwaardig zijn). Zelfs na het verwerven van deze titel, is er toch nog een soort van minderwaardigheidsgevoel van de oudere studenten t.o.v. de schachten dat vaak tot uiting komt in bv. Studentencantussen en

en mensonwaardige toestanden, waar Antonino al op wees in zijn statement. Je moet natuurlijk wel weten bij wie je moet zijn voor bepaalde zaken en daarvoor is een titel goed. Een stempel daarentegen is verwaarloosbaar en ook mensonwaardig. Je neemt een deel van iemands persoonlijkheid af door hem te reduceren tot 'schacht', tot 'persoon met

22

ADHD'... Het afschaffen van deze stempel is volgens mij een eerste stap richting een beter doopbeleid bij studentenverenigingen. Nogmaals, als 1ste bachelor ken ik het doopbeleid niet vanbuiten en weet ik niet in welke mate studentenverenigingen belang hechten aan deze titels.

Ten tweede wil ik ook nog de manier van dopen bespreken. Dit zou ik graag willen doen a.d.h.v. een persoonlijk verhaal. Als chiro lid zijnde gebeurde het wel eens dat er een doop werd georganiseerd (uiteraard niet vergelijkbaar met Reuzegom-toestanden). Ik herinner me nog levendig hoe we door frituurolie moesten rollen, een rauw ei doorgaven via de mond, in de netels sprongen... Allemaal toestanden die een gevoel van walging oproepen. Toch versterkte dit het groepsgevoel zonder dat er mensen werden uitgesloten. Er werd over gepraat op school en men leerde elkaar op een andere manier kennen.

Dit korte voorbeeld toont, volgens mij, aan dat een toffe, ludieke doop mogelijk is zonder mensonwaardige toestanden. Het werd ten eerste niet ingepland als DE doop, maar eerder als een groepsactiviteit waar je vrijwillig naartoe mocht gaan zonder achteraf bekeken te worden als minderwaardig aan de groep. Er was ook geen titel verbonden aan de doop, wat het nog zo tof maakte. Het werd gezien als een soort van groepsbinding dat bestond uit het uitvoeren van opdrachten waarin iedereen evenwaardig is. Als je de opdrachten samen uitvoert, dan is ze geslaagd. Je zou dus kunnen zeggen dat het een vorm van teambuilding was. Daarbij

Wat hier belangrijk is, is de kijk die men heeft op een bepaalde activiteit. Als je een doop ziet als een gebeuren waar men de zwakken van de sterken onderscheidt, dan vrees ik dat men Sanda Dia-toestanden onmogelijk kan vermijden. Wanneer men dit echter bekijkt als een groepsgebeuren, een activiteit zonder mensonwaardige toestanden (want eerlijk, urine drinken is niet meer van deze tijd en is dat nooit geweest), dan denk ik dat het mogelijk is om voor iedereen een *geestige* activiteit te voorzien. Het woord doop moet dan ook een herwaardering krijgen. Daarom is het misschien belangrijk om te luisteren naar Nietzsche. Door even afstand te nemen van onze huidige waarden (de doop is dood), krijgen we ruimte om nieuwe waarden te 'formuleren' waardoor er een herwaardering ontstaat van de studentendoop. Hoe dit concreet moet gebeuren, is misschien door de studentendopen even tijdelijk af te schaffen en ruimte laten voor debat waardoor er nieuwe regels geformuleerd kunnen worden.

Antonino en Igor hebben voor mij zeker geen ongelijk. Ik vind dat er te weinig aandacht wordt gericht op hoe een doop *wel* kan doorgaan, hoe het *beter* kan. Een studentendoop kan volgens mij gebeuren op een menswaardige manier waar groepsvorming centraal staat. Daarbij is het belangrijk om stil te staan bij de huidige regels en zien of ze voor verbetering vatbaar zijn. Dat is uiteindelijk de rol van de filosofen en ethici. Kijken of het huidige beleid vatbaar is voor constructieve kritiek en zo een herwaardering creëren. De studentendoop is misschien wat uitdeweken

het een vorm van teambuilding was. Daarom verwijs ik weer naar het statement van Antonino. Deze 'doop' was in dat opzicht vergelijkbaar met bv. een weekend met de studentenvereniging, een weerwolf-avond van de KMF... Groepsvorming stond in het belang, niet de naam van een of andere vereniging die zich superieur opstelt t.o.v. andere verenigingen.

Studentendoop is misschien wat afgevoerd van het pad voor bepaalde verenigingen en het is, volgens mij, de taak van onze maatschappij om dit weer op het rechte pad te brengen. ○

Sam Van den Sompel

Na het lezen van de eerste drie argumentaties over studentendopen kom ik tot de conclusie dat er in dit debat te weinig rekening wordt gehouden met de verschillende type dopen. Zo worden criminele zaken, zoals bij Reuzegom, opgehaald om te oordelen of dopen in het algemeen nog acceptabel zijn. Om dit beter te nuanceren wil ik een definitie voorstellen voor de studentendopen zoals ze Beschreven worden in de officiële pagina's van de studenten codex en het hedendaagse fenomeen van dopen, wat ik de neostudentendoop zal noemen.

- **Studentendoop:** Een doop georganiseerd door een studentenvereniging zoals voorgeschreven in de blauwe pagina's van de studentencodex.
- **Neostudentendoop:** de mix die ontstaan is van een studentendoop en een jeugdbeweging. Het vuilmaken van nieuwe leden staat centraal en creëert een toetredingsdrempel.

Ik wil hier nog één definitie aan toevoegen:

- **Pseudostudentendoop:** Dit is een doop waar studenten worden gekleineerd door mensonwaardige acties die volledig over gaan tot misdadige.

Met dit onderscheid is al snel op te merken dat de vraag "Zijn studentendopen nog acceptabel Vandaag de dag?" een stuk complexer is en meer kennis over het fenomeen vraagt dan men op het eerste zicht zou denken.

moeten worden en dit is een aspect dat nieuwe verenigen volgens mij vaak vergeten. Deze vergetelheid is, naar mijn mening, een van de problemen die ervoor zorgt dat vandaag de dag bepaalde verenigingen verschrikkelijke daden plegen in de naam van 'het studentenleven'.

Tradities geven meerwaarde en inhoud. Ze geeft een ziel en door die tradities te gaan vervormen tot een afschuwelijke schim van wat ze waren, maak je die ziel kapot en word je uiteindelijk ook een schim dit is evenveel zo voor het ontkennen van traditie. Men kan niet zeggen dat hij een vrijmetselaar is zonder de testen van de vrijmetselarij doorstaan te hebben. Hoe kan men nu lid zijn van een studentenvereniging zonder de eeuwenoude tradities ervan te accepteren?

Om terug te komen wat de studentendoop inhoudt dit staat beschreven in de codex als een evenement met hoofdzakelijk een ludiek karakter. Er wordt hier in de codex niet dieper op ingegaan. Dit wil dus zeggen dat het vuilmaken van leden, het voederen van walgelijke brouwsels aan deze nieuwe leden volledig de wil is van het presidium van de verenigingen die de neostudentendoop verkiest. Wanneer we dit dan vergelijken met de doop van één van de oudste verenigingen van België waar ze hun doop in een kostuum kunnen afleggen, mochten ze dit willen. Bij deze club is het ludieke deel van de doop een grootse wandeling door groot-Gent. Met deze vergelijking wil ik nogmaals erop wijzen dat er een duidelijk onderscheid dient te zijn tussen de verschillende soorten dopen. Men hoeft niet over te gaan op vernederende activiteiten. De verenigingen moeten enkel de officiële delen volgen en als we die dan kort schets, dan zien we dat dit vier centrale aspecten

Laten we beginnen met de studentendoop. De 'student' heeft enige evolutie meegemaakt doorheen de jaren. Maatpakken werden hoodies en soirees werden samen op café gaan. Toch staan vele tradities nog even sterk als toen. Deze tradities zijn terug te vinden in de blauwe pagina's van de studentencodex. Hierin staat in artikelvorm beschreven wat een studentenvereniging is, wat ze doet en hoe ze tewerk moet gaan. Er zijn dus regels die gevolgd

bevat.

- Zijn/haar peter of meter brengt het nieuwe lid binnen.
- Het nieuwe lid legt de codexed af en zweert trouw aan de vereniging en haar waarden.
- Het nieuwe lid drinkt 1 glas bier op.
- De peter of meter doet het lint bij het nieuwe lid om.

24

Na de uiteenzetting van hoe de studentendoop hoort te gebeuren kan ik enkel concluderen dat het ludieke gedeelte al dan niet kan ingevuld worden naar wens van de vereniging maar dat dit geen essentieel gedeelte is van de doop. Het officiële gedeelte is waar het om gaat bij de studentendoop. Indien er toch een ludiek gedeelte wordt voorzien dan zou het bestuur best even terugdenken aan de waarden en normen van de vereniging net als de reputatie ervan. Het is immers zo dat een kandidaat-lid de waarden van de vereniging dient te belichamen dus waarom zou het presidium dit dan niet moeten doen? De verantwoordelijkheid voor het bepalen van deze waarden ligt bij de oprichters van de club, maar de bescherming en voortzetting van deze waarden ligt bij de leden en nog meer bij de presidia doorheen de jaren heen. Hierbij wil ik nog toevoegen dat oudere verenigingen opgericht werden door 'de economisch elite' en dat er dus een zekere reputatie beschermd diende te worden met deze waarden en normen dit is vandaag de dag een verouderd beeld maar men doet er goed aan naar deze waarden op te kijken.

Na deze vrij lange uiteenzetting van de studentendoop is mijn conclusie dat dit type doop nog altijd acceptabel is. Meer nog, deze zou veel meer naar de voorgrond moeten komen.

Als volgt komt de neostudentendoop waar ik ondertussen al even over gehad heb toen ik de vergelijking maakte tussen de twee verschillende dopen. Dit type doop flirt al vrij hevig met het aspect van vernedering. Feuten worden verwacht hun eigen ego aan de kant te zetten en henzelf door een reeks vuile tot welgelijke vaak vernedende

mensonwaardige. Om dit dus te laten doorgaan is een extreem nauw toezicht nodig van overkoepelende conventen zodat de individuele verenigingen het niet te ver drijven. Op de vraag of de dopen nog maatschappelijk aanvaardbaar zijn, zal ik dan ook 'ja' antwoorden. Het is maatschappelijk acceptabel, het wordt immers in jeugdbewegingen zelf ook uitgevoerd, zoals Lander vermeldde in zijn argumentatie. Hoe kan je dan argumenteren dat dit niet maatschappelijk acceptabel is als men hun kinderen dit laten ondergaan in jeugdbewegingen? De studenten zijn tenminste zo goed als allemaal meerderjarig. Enige nuance is hierbij wel nodig. De neostudentendoop is niet het type doop dat men ongecontroleerd kan laten doorgaan. Zoals reeds vermeld zal men hier een neutrale controle dienen toe te passen zodat diegenen die zich niet kunnen houden aan de regels ook niet diegene zijn die de laatste controleinstantie zijn. Hier komt dus een zeer grote verantwoordelijkheid te ontstaan die op de schouder van de overkoepelende conventen zal komen aangezien de verdere uitvoer van dit type doop volledig bij hen ligt.

Ik sluit mijn argumentatie af met de pseudostudentendoop. Zaken die zich afspelen bij pseudodopen zoals de schandalige gebeurtenissen bij Reuzegom, of verhalen van mensen die tussen matrassen van een gebouw af gegooid worden zijn volledig onacceptabel. Dit zijn zaken die de grens van het legale ver oversteken. Dit zijn zaken die over de schreef gaan. Ze zijn zo mensonwaardig dat ze levens in gevaar brengen/brachten. De mensen die deze activiteiten uitvoerden en begeleidden, dachten dat het grappig was of dat ze nooit in de problemen zouden komen, hierdoor. Gelukkig

een reeks vuile tot waagelijke, vaak vernieuwende activiteiten te sleuren, puur om tot de club toe te treden alvorens men tot het zogenoemde "officiële" gedeelte toekomt. Hieruit leid ik af dat zulke activiteiten georganiseerd worden om een zekere verbroedering of verzustering te laten bloeien en om ook een clubgeest te creëren.

Bij dergelijke verenigingen die een neostudentendoop verkiezen ligt de grens van wat acceptabel is zeer dicht bij het

problemen zouden komen hierdoor. Gelukkig komen de studenten hier steeds meer tegen in op maar we moeten onze stemmen bundelen want enkel door gezamenlijk de extreme uiteinden van zowel de pseudostudenten doop als de ontkenners van de doop in het geheel af te wijzen kan de studentencultuur bloesemen en verder blijven leven in onze en de toekomstige maatschappij. ○

25

Linda Zhou is een gepassioneerde, 25-jarige fotografe. Als je jouw leven als metaforisch rugzakje met ervaring ziet, dan begint Linda's verhaal, de herinneringen in haar rugzakje, in 1995. In dat jaar werd ze geboren in Antwerpen, als dochtertje van illegale ouders. Ze groeide op in pleeggezinnen, maar verhuisde als kind terug naar haar ouders in Brugge. Momenteel woont en werkt ze in Gent en studeerde dit jaar af als studente fotografie van het KASK. Enkele weken geleden werd ze toegelaten voor een masteropleiding aan LUCA. De basis en inspiratie van haar kunst vindt ze terug in mensen, verhalen en herinneringen.

Linda toonde van kinds af aan interesse in creativiteit, en ging steeds naar kunstscholen. Ze bouwt haar leven op haar passies: fotografie, vriendschap, creativiteit. Dat laatste is als een rode draad in haar leven. "Overal is er iets creatiefs. Creativiteit is nodig in de wereld! Creativiteit is meer dan fotograferen of schilderen. Kunst is eigenlijk écht overal: een menu, de lichten, de muziek... dat is creativiteit voor mij."

Nadenken over levensvragen, nadenken over filosofie zit verweven in haar werk. Zo volgde ze tijdens haar eerste jaar op het KASK een pleeggezin, en documenteerde hun leven. Haar missie? Mensen laten nadenken over hoe het is om in een andere situatie te zitten. Onderwerpen voor haar foto's komen van diep vanbinnen, zijn heel persoonlijk

meest persoonlijk.

Als we over dromen beginnen, lacht Linda. Ze weet nog niet wat haar dromen zijn. "Misschien wel m'n brood verdienen in de creatieve sector, zoals m'n werk verkopen, opdrachten krijgen..."

Eén van haar grootste projecten tot nu toe was de kotroute in Gent. Aan VTSN gaf ze enkele van haar meest recente foto's, genomen met een analoge camera.

26

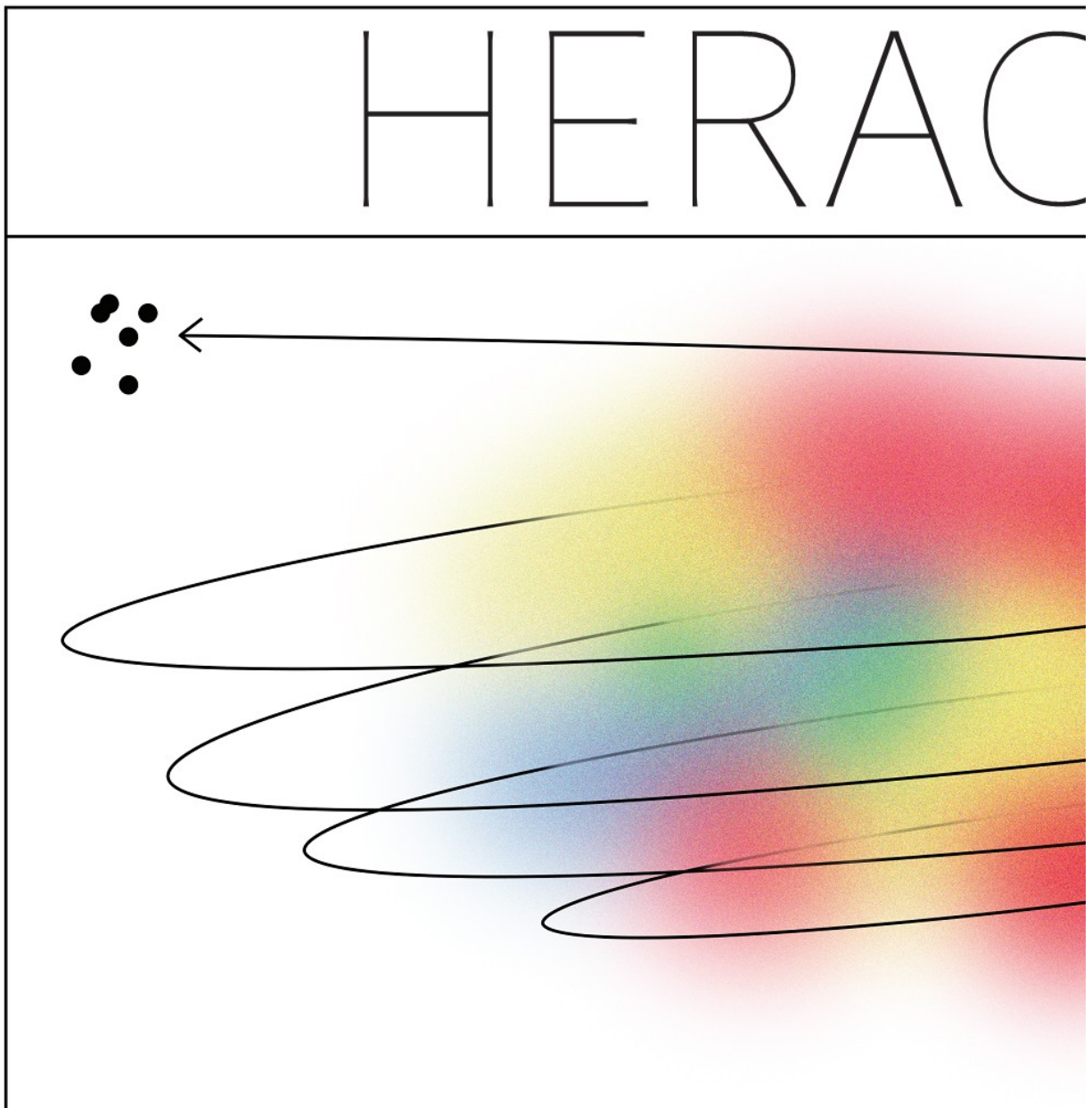

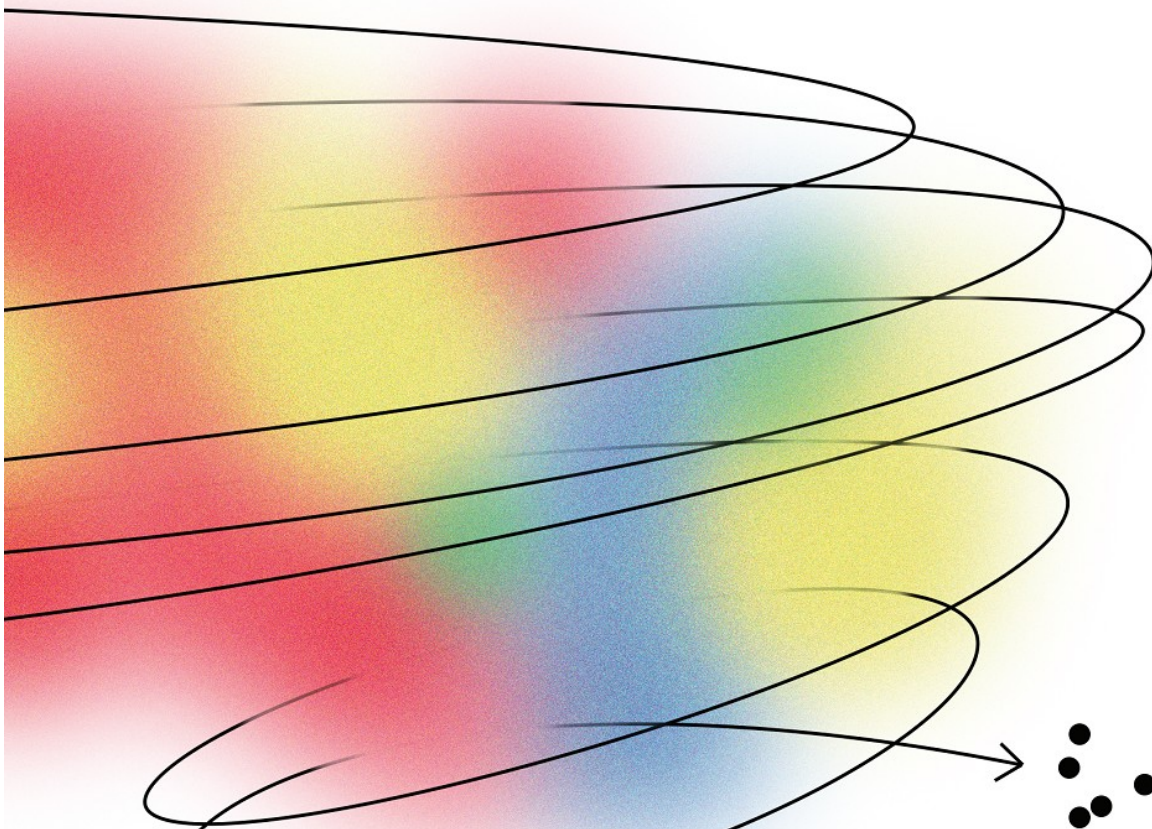
28

Heraclitus: antiek, raadselachtig en onsterfelijk. 'Onsterfelijk' want zijn aforismen hebben doorheen de geschiedenis van de wijsbegeerte een eigen leven beginnen leiden. Dat is ook niet verwonderlijk. Paradoxaal spreken zoals 'oorlog is de vader van allen' en 'men kan niet tweemaal in dezelfde rivier stappen' hebben de meest uiteenlopende denkers aan

CLITUS

het werk gezet. Heraclitus' gedachten bieden vandaag nog steeds een schat aan inzichten. In die zin, vroegen we een aantal studenten om zelf aan het werk te gaan met Heraclitus. Voorzichtigheid was niettemin aan de orde! Het gevaar bestaat immers dat een aforisme het brein zodanig doet duizelen, dat het de weg omhoog niet langer kan onderscheiden van de weg omlaag.

De Filosofie is |

Antonino Landolina

Vragen waarom ik filosofie doe, is vragen waarom ik adem. Het moet gewoon. Al even abstract als dat het lijkt, helpt de filosofie mij om zeer concrete dingen te begrijpen, te beseffen en te voelen. Het lijkt een cliché, om na te denken over het leven. Om stil te staan bij de kleinere zaken, die onopgemerkt blijven door de massa's. Om geraakt en geboeid te kunnen worden door hetgeen velen als vanzelfsprekend vinden.

Ik kan dat zelf niet. Telkens wanneer ik nadenk over de vraag: "waarom ben ik hier?", word ik overweldigd met angst. Angst, omdat ik diep van binnen beseft dat er geen goed antwoord bestaat op deze vraag. En toch blijven de meeste onder ons ervoor kiezen om de kop in het zand te steken. Weet u, ik ben daar stiekem jaloers op. Het zou mijn leven een stuk makkelijker maken indien ik mijzelf niet meer zou moeten afvragen *waarom* de dingen zijn, zoals ze zijn. En ik heb het ook geprobeerd. Voor jaren

reden voor het feit dat ik geen sociale media heb, en er is een nog grondigere reden dat merkkleidij (of eender wat voor merk spullen) mij volledig koud laten. De reden waarom, is omdat ik (mogelijk zelfs tot mijn grote spijt, ik ben er zelf nog niet volledig aan uit) goed genoeg begrijp dat deze dingen maar een schijnvertoon zijn. Ze zijn er om onze leegte te vullen, maar de leegte is al te gulzig. De filosofie bedwelmt deze gulzigheid. Het laat mij waarlijk genieten van hetgeen betekenis kan voorstellen.

Daarbij kom ik aan mijn laatste punt: wat kan ik betekenen voor onze samenleving? Wel, als wijlen Etienne Vermeersch hier zou kunnen spreken, zou hij met veel genot een prachtig antwoord kunnen formuleren. Sterk is dan ook mijn beseft dat mijn versie maar een zwakke schemering zal zijn. Toch zal ik het proberen.

Het is in de filosofie, dat wij als een samenleving, kunnen reflecteren over hetgeen we moeten doen, moeten bereiken, moeten proberen. De filosofie

ik heb het ook geprobeerd. voor jaren aan een stuk. Het liep echter niet goed af.

Dus ik besloot, voor een allerlaatste keer (letterlijk), om de wil tot leven opnieuw te omarmen. Deze wil tot leven, een begrip van de grote filosoof Schopenhauer. Hij stond ervoor bekend een zeer pessimistische levensvisie te beamen. Ik wil dat niet. Ik wil genieten van het leven, en het niet zien als een betekenisloze last. Eentje die ik verplicht zou moeten opvullen met materiële zaken en oppervlakkige vriendschappen. Ik geef daar niets om. Er is ook een grondige

is een toetssteen, waarop we ons kunnen baseren, om advies te zoeken naar wat we nu aan het doen zijn. Kritiek is daarbij voornamelijk onze dienstmaagd. Zoals een horzel zullen we dit dan ook blijven doen, totdat de samenleving net deze stappen onderneemt, die nodig zijn om dichter bij het goede te geraken.

Mijn doel met deze opleiding is voornamelijk om deel te nemen, op professioneel niveau, aan het academisch milieu. Ik wil boeken schrijven, onderzoek verrichten, een bijdragen leveren aan de gehele mensheid. Maar zelfs bij meer

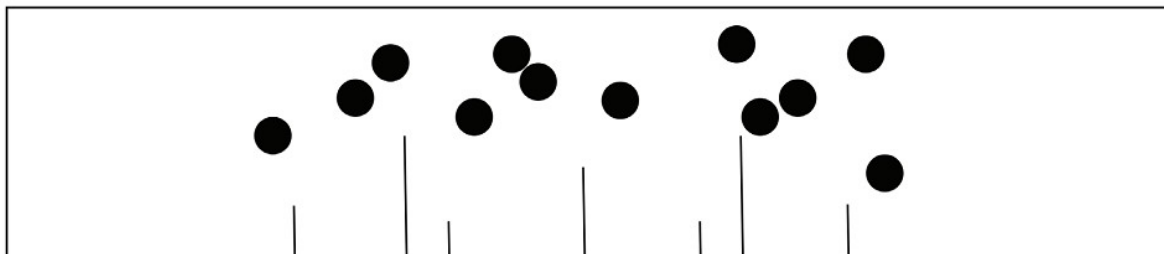
32

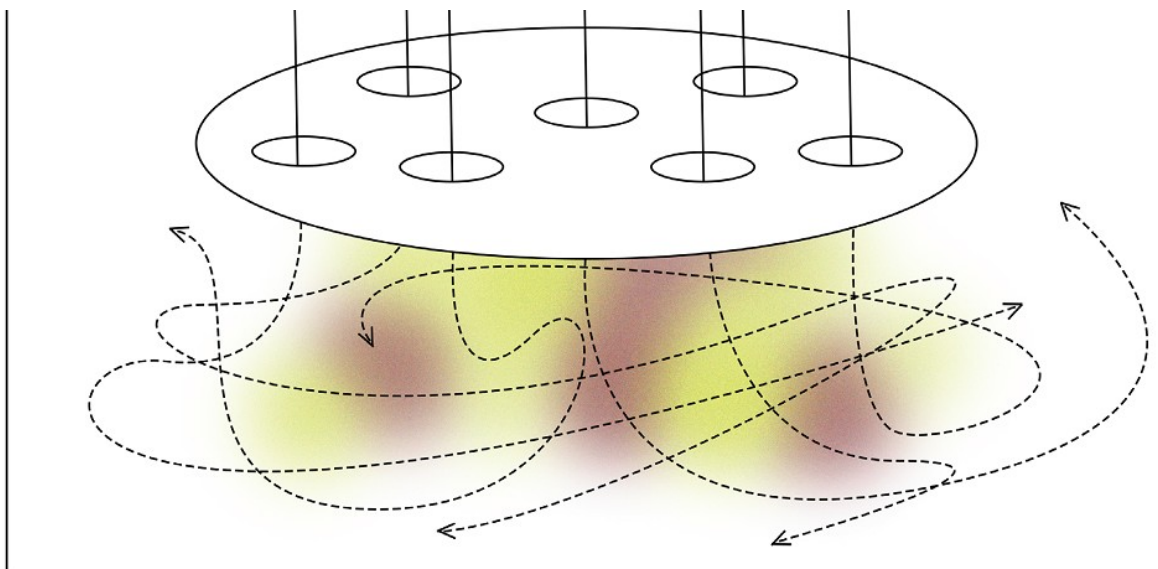
een Toetssteen

concrete zaken is de filosofie handig. Ik word opgeleid om perfect deel te kunnen nemen aan het politiek proces. Mijn vaardigheden passen ook perfect bij het bedrijfsleven. Het is namelijk de filosoof die perfect is om vanuit een vers perspectief een industrie te bekijken, bekritisieren en bij te sturen. Ook ben ik perfect capabel om grote hoeveelheden aan complexe informatie te verwerken en toe te passen. In een wereld waarin alles zo ingewikkeld en complex begint te worden, waarbij jobs elk jaar massaal worden geautomatiseerd, waarbij studies steeds meer en meer gespecialiseerd beginnen te worden, denk ik dat mijn vakgebied het meest geschikt is om

deze uitdagingen aan te gaan.

De vaardigheden die ik als filosoof aangeleerd krijg, hebben oneindige toepassingen. Het maakt niet uit waar ik later zal werken, want ik weet dat ik capabel zal zijn om snel en efficiënt te achterhalen wat er precies moet gebeuren. De inzichten die ik, als filosoof, kan leveren zijn mogelijk vreemd en onorthodox – maar ik besef ook goed genoeg dat dit meestal de inzichten zijn die véél mensen, industrieën, groepen of partijen nodig hebben. Om dan nog te vragen waarom ik filosofie studeer, is om te vragen waarom ik adem. Het moet gewoon. ○

Ode aan de Dode:

Antonino Landolina

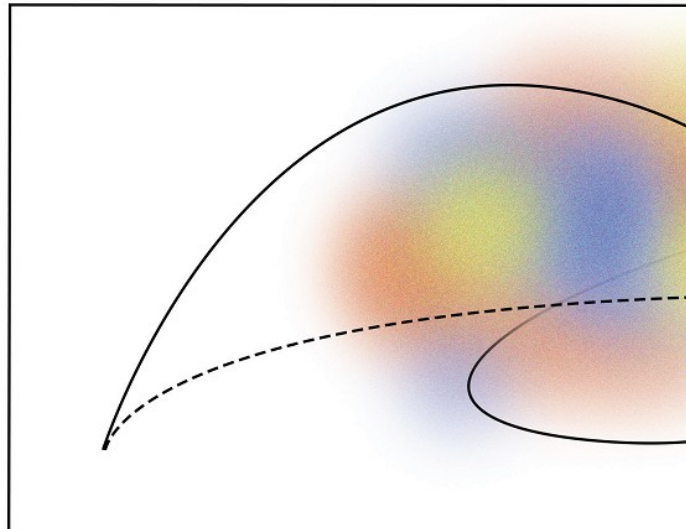
O, wee-mondigheid van de ziel! Ziet u niet dat het streven naar dit doel een verloren moeite is? Dilettant! Meer zijnde dit niet, want het Zijn kan nooit hetgeen evenaren wat het werkelijk kan worden. Een zoektocht naar het uiterste der geestelijke inhouden. Een rationeel iemand zou beter weten, zou weten dat het temmen der zondigheden niet kan uitmonden in controle, in macht. Het willen beheersen, het willen onderwerpen, het eigen maken van het leeg-zijn. Dat is werkelijk wat ons te wachten staat, beste vrienden! Een epos van catastrofale proporties! Zelfs Rousseau zag in dat het niet verder kon, al even Verlicht als hij was. Neen, niets minder dan het straffen zal ons opwachten. Een oester zal nooit haar parel willen opofferen voor een minderwaardigheid, maar toch bewaren we het ideaal van het zoeken. Duister en nietsbetekenend. Dat is het lot van

niet wilt ontzwellen. Onze ouders, kinderen, geliefden en getrouwden. De onze, dat is wat het volk het noemt. Waarlijk is er niets minder waardevol dan dat te willen, dat wat niemand kan weerstaan. Het maakt ons mens, menselijker, ofschoon men dat lijkt te pleiten. Walgelijk, werkelijk in elk opzicht. Tot het ons verorbert, en er niets meer achterblijft dan een lijk; uitgedroogd en verwelkt. Bombastisch in haar loomheid, maar toch evenredig gemotiveerd. Het zou ons lijken, denkt u, goedwillig te zijn. Niets, maar dan ook niets, is echter minder waar.

Weet u, al dan niet, dat het ons leegzuigt? Dat het ons in een extase brengt waarvan ontsnapping quasi onmogelijk lijkt te zijn? Zo niet, dan bent U deel van het probleem. Wordend in haar verplichting, ons steeds dichterbij brengend naar het duisterste der humane conflicten. Met het irrationele valt niet te spreken, de absurditeit

de mens, eens deze de contormist wilt zijn, wilt worden. Sterker nog, eens deze zichzelf dient te verloochenen ten dienste van het duivelse in ons. Het is de lk die het wil. Die meer en meer verlangt. Het pijnigt mij des te meer het toe te geven, maar met het irrationele, daar kan men niet overweg. Het dwingt ons, verstikt ons, bedwelmt ons. Als er ooit werkelijk iets zou zijn als een opium, dan is deze het zeker.

Waarom onze waardigheid in het dal der pessimisten willen opzoeken, als het nooit onze zijde verlaat? Kijkt u maar! Het zit permanent aan ons gekleefd, zoals een kanker dat maar

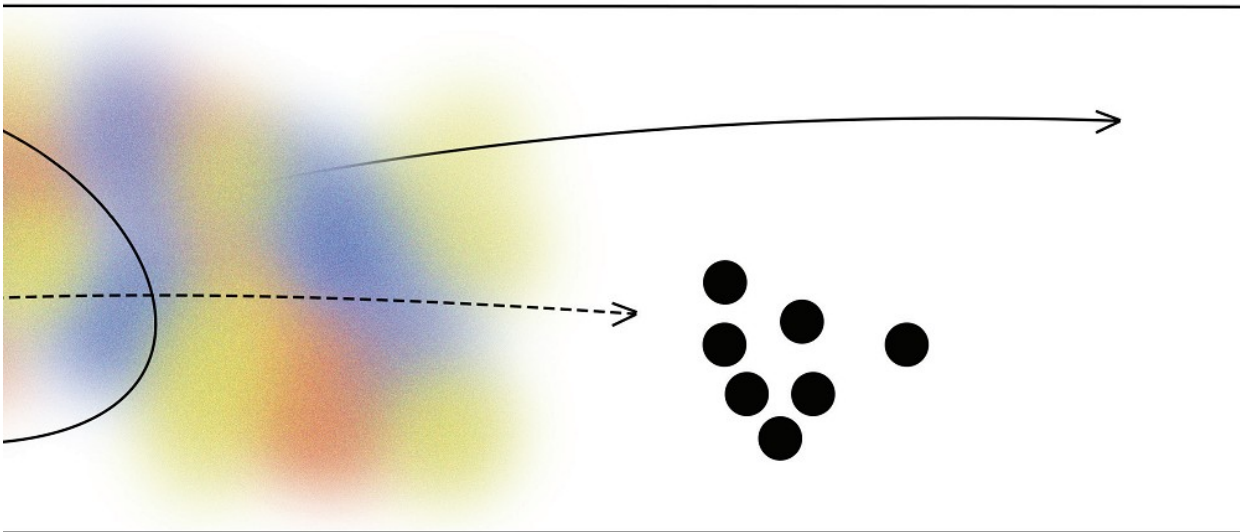
34

ssaits

overwint steeds opnieuw. En toch, toch, steeds, en elke dag opnieuw, wederom en nonchalant in haar uitdagende treiterijen, zet het ons aan, spoort het ons aan, lieve mensen, om de bedwelming te willen confisqueren. Wij zijn beter en meer waard dan dat. Het verlaat onze geest steeds wanneer we het orgasme naderen, en we deze diepe schuld recht in het oog aanstaren. Duivels in haar genot, maar o zo menselijk in haar zijn. Het is vulgair en grotesk, vies en vuil. Ja, dat wel, maar toch proeft het zo zoet. Geen enkel gesuikerd parfum zal het kunnen vervangen, want het zou een verkrachting zijn van hetgeen het werkelijk voorstelt, waarlijk is. Deze metafysica, hier vooropgesteld, laat ons echter niet in de steek. Het kijkt ons recht in de ogen en bewaakt haar poorten zeer streng. Ieder is welkom, maar niemand kan vertrekken. Dat is net waar het om draait. Zondig dus goed, en zondig zeer wellustig. De priaap zal het ons vertellen, een opzwellung van

de lusten. Ziet u het staan? Voelt u haar klopp? Elke nacht opnieuw, deze walgelijke hartstocht.

Dus neem het mij niet kwalijk, dat ik probeer te evenaren hoe het zou kunnen voelen. Hoe het zou kunnen voelen om geen slaaf te zijn van het verlangen, van het willen hebben. Mijn adem vindt haar ontsnapping, eenmaal deze begrijpt hoe zwaar het weegt, om de verlossing te willen proeven. Deze lucht, al is ze ook evenwel zoet, is echter niet gesuikerd. Ze is zoet omdat ze oprecht is. Omdat ze niet dwingend werkt, en niet dwingend vordert. Ze is simpelweg, en daarbij is er de leegte. Een leegte van comfort. Eentje die niet zal strijden met het verstand. Het brengt mij tot rust, en dan, dan stopt het. ○

35

Worden, Strijd |

Seppe De Schepper

Heraclitisme

Elk geluk op aarde

Vrienden, spruit uit strijd!

Ja, om vriend te worden,

Is kruit en damp vereist!

Drievoudig één zijn vrienden:

Broeders in de nood,

Gelijken in de strijd,

Vrijen- in de dood!

Nietzsche - De Vrolijke
wetenschap (p28)

Het is welgekend dat Nietzsche een grote sympathie voelde voor de presocratische filosofen. Als jonge filoloog gaf hij dan ook colleges over deze vroege denkers, en deze bereidden hem voor op zijn latere carrière als filosoof. Voor Heraclitus, de melancholicus uit Efeze, had hij een bijzondere voorliefde, met hem heeft hij zich steeds het meest vertrouwd gevoeld.

Nietzsche spreekt over sterke geesten met een "opgezwollen" wil, die de waarheid van de chaos van het leven niet alleen kunnen verdragen, maar zelfs bevestigen. Na de intrede van de klassieke school, Plato en Aristoteles en hun nazaten in de academie, verandert er iets fundamenteel aan deze wijsgerige attitude. Het vitalisme van de presocratici wordt historisch steeds opnieuw geplaatst tegenover diegenen die hun waarheden idoliseren en in een andere fictieve wereld situeren. Deze theoretici hebben daarentegen een zwakke, ziekelijke en uitgeputte wil; De platonisten met de Ideeën, Schopenhauer met de metafysica van de Wil, en misschien het meest virulent verwoord, de Christenen en de basis van de moraal.

Wat maakt van Herakleitos het toonbeeld van deze levenslustige vitalistische attitude? In Herakleitos culmineert een antiek tragisch levensgevoel, deze vroege denkers hadden een moedige, creatieve en affirmerende attitude tegenover het leven hier en nu. Herakleitos erkent de volgende

Hier zal ik hun verhouding beschrijven, en drie concepten toelichten: worden, strijd en drift.

Net zoals Diogenes Laërtius zal Nietzsche Herakleitos lyrisch omschrijven als archetypische denker, en is zijn systeem een uitdrukking van persoonlijkheid. Beiden trots en excentriek, misschien hoogmoedig worden hij en Nietzsche met elkaar vergeleken. Centraal stelt Nietzsche dat Herakleitos een esthetische houding tot de wereld had, hij zag het sublieme karakter van een wereld van chaos en verandering. In de Duitse romantiek vindt deze houding opnieuw uitdrukking.

Wat de presocratische Grieken onder meer zo bijzonder maakt is hun creatieve energie, en hun lust naar kennis.

radicale zaken, de wereld is voortdurend in wording, er heerst een alomvattende strijd, tweespalt en contradictie zijn noodzakelijk en zelfs wenselijk.

Om Nietzsches Herakleitos te construeren moeten we teruggaan naar Nietzsches tijd als hoogleraar filologie in Basel. Met het vroege onafgewerkte essay uit 1873 "*Die Philosophie im tragischen Zeitalter griechens*" (PTG). Zo ook zijn ongepubliceerde colleges over voorplatoonse filosofie "*Die vorplatonischen Philosophen*" (PP) van 1870-1876. Deze vroege teksten tonen de eerste kennismaking van Nietzsche met Herakleitos' fragmenten.

36

en Drift

Worden eerst

Alles vloeit, het bestaan is in een constant worden. Dit is te begrijpen als een vlam die doorheen zijn verandering steeds toch zijn identiteit behoudt. Alles is in beweging en alles wat constant lijkt zijn slechts misinterpretatie door de beperkte kenvermogens. In deze zin is de waarheid niet gesitueerd achter, boven, of onder deze realiteit, sterker nog hij is er niet. Deze onmogelijkheid is het inzicht van de *Logos*, die net door zijn manifestatie in de werkelijkheid kenbaar is. Herakleitos is empirist, lezen we in fragment 34 "Waarvan het zien en horen lering brengt, daaraan geef ik de voorrang." Terecht stelt hij de vraag, waarom geven wij voorrang aan die zaken die we niet zien, tegenover wat voor ons aanwezig is? Hierbij ontkent hij de dualiteit van de wereld.

Het erkennen van een wereld in flux is een inzicht, een wijsheid. De waarheid van een wereld in vurige wording

Liefde voor strijd, Agon en Eris

Een gevolg van het verwerpen van het Zijn, van het poneren van een onveranderlijk ankerpunt aan de werkelijkheid is dat dit voor problemen zorgt. Er kan niet worden ontkend dat er herkenbare stabiele structuren te herkennen zijn in de werkelijkheid, hoe komen deze tot stand? Elke structuur of organisatie bestaat uit tegenstellingen. Alles staat onder een voortdurende veelheid van krachten. De eenheid van tegenstellingen verklaart deze harmonieuze disharmonie. Fragment 49; "Oorlog is van allen de vader en de koning van allen: sommigen heeft hij immers tot goden laten zijn, anderen mensen, sommigen tot slaaf gemaakt, anderen vrij." Alles staat in een onderlinge spanning en hiërarchie. Nietzsche vergelijkt dit intern strijdveld als worstelaars die met elkaar strijden (PTG,p55) Ze zweten, spieren staan gespannen, en het ene moment is de ene vanboven en dan de ander, en deze strijd zet zich voortdurend voort.

was een van de moeilijkst om te vatten. Zie fragment 40; “Er is slechts één wijsheid; op voet van vertrouwdheid te staan met het inzicht (Logos), dat overal alles bestiert.” Het inzicht waar we hierover spreken is een ultieme logos, het inzicht dat alles in wording is. Dit inzicht ging verloren bij het optreden van Plato. Vanaf de klassieke periode zijn we beperkt tot wat Nietzsche “Egypticisme” noemt, wanneer we een zaak vastleggen en niet meer erkennen als iets in wording, maken we deze tot gemummificeerde begrippen¹. Er is een angst voor het worden, en een liefhebberij van het Zijn in de Westerse filosofie, en de kritiek op het Zijn neemt Nietzsche mee in zijn hele oeuvre.

¹ Afgodenschemering II/§1

Deze dynamiek geldt universeel maar is politiek geïnspireerd en te vergelijken met de onderlinge relatie van Griekse *poleis*, dewelke zich onderling in productieve spanning tot elkaar verhouden. De Olympische Spelen, ook vandaag de dag, is het voorbeeld bij uitstek om spanningen uit te wisselen. Spelen en strijden liggen dicht bij elkaar, er is genot van spelen in het strijden, en het spel is ook een strijd op zichzelf.

Het principe van *Eris*, tweedracht of twist, wordt ook een alomvattend principe. Zo staat in fragment 50; “Men hoort te weten dat de echte oorlog iets universeels is en recht tweedracht, en dat alles in tweedracht en noodzakelijkheid tot stand komt.” De competitieve samenleving van de Grieken,

in de pedagogie, de muziekbeleving, sport en politieke retoriek zijn een uitdrukking van Herakleitos' wereldbeeld, en deze zijn gerechtvaardigd in deze strijd lust.

Drift

Wat moet men nu maken van deze theorie van worden, en dit strijdbare karakter met onze ethische idealen? De chaos en negativiteit van het leven omarmen is de moeilijkste opgave voor de mens, gezien hij met zijn redelijke vermogens steeds nieuwe funderingen opzet. Ook driften en verlangens kaderen in een theorie van worden en strijd. Nietzsche is bij uitstek een denker van de drift, en leest al bij Herakleitos dat onderling strijdende krachten steeds een lust voor machts groei hebben (Kraftverlust) (PP,p60) in zijn conceptualisering van de wil-tot-macht en plaatst zichzelf in de lijn van de driftdenkers van de oudheid, hierbij gebruikt hij Herakleitos als inspiratie.

Drift begrijpen we best zoals het vuur, zo het fragment 71; “hij noemt het [het vuur] gebrek en verzadiging.” Nietzsche herkent een dynamiek in het vuur, dit bestaat steeds in een tekort aan brandstof, maar breekt in verzadiging uit rondom zich, verlangend naar meer vuur. (PP.p60) Het vuur brengt leven, en ook de dood. Zo is

steeds “Dividu” een verdeeld strijdtoneel van oppositionele krachten en verlangens, die samenvallen in wat wij als onszelf beschouwen.

SLOT

“Hoeveel waarheid kan een mens verdragen?” is de vraag die Nietzsche al te graag stelt, het inzicht van Herakleitos, van worden, strijd en drift zijn ontluisterend, maar daarom juist zo vruchtbaar. Zonder de inspiratie van Herakleitos was er geen Nietzsche. En Nietzsche breekt dan weer de weg open voor een generatie procesdenkers die de veelheid, strijd en differentie centraal stellen. Dwarsdenkers worden dan wel eerst veroordeeld, maar we moeten er mee in productieve dialoog gaan om nieuwe zaken te bereiken. Dat is wat we zeker van een lezing van Herakleitos en Nietzsche kunnen meepikken.

BRONNEN

Heraclitus, & Mansfeld, J. (2012). *Aldus sprak Heraclitus: De fragmenten*. Historische Uitgeverij.
Nietzsche, F. W., & Whitlock, G. (2006).

vuur brengt leven, en ook de dood. Zo is het ook met menselijke verlangens, in de ene gematigde uitdrukking opbouwend, in de andere overheersende uitdrukking vernietigend.

Het samenvallen van tegenstellingen is tevens een uitdrukking van ons innerlijke leven als mens. Wij zijn steeds in een staat van verzadiging en ook behoefte. Nietzsche verwijst in zijn tekst naar Plato's begrip van het aangename en het onaangename in de *Phaedo*, deze zijn in elkaar verstrengeld zoals in een knoop. (PP,p65) De eenheid van tegenstelling leert dat uitersten in een enkel moment beiden te vinden zijn. Een sprong vooruit naar Gilles Deleuze kan ten slotte gemaakt worden bij dit idee. De mens is geen individu, gekenmerkt door onverdeelbaarheid, maar is daarentegen

The pre-Platonic philosophers. University of Illinois Press.

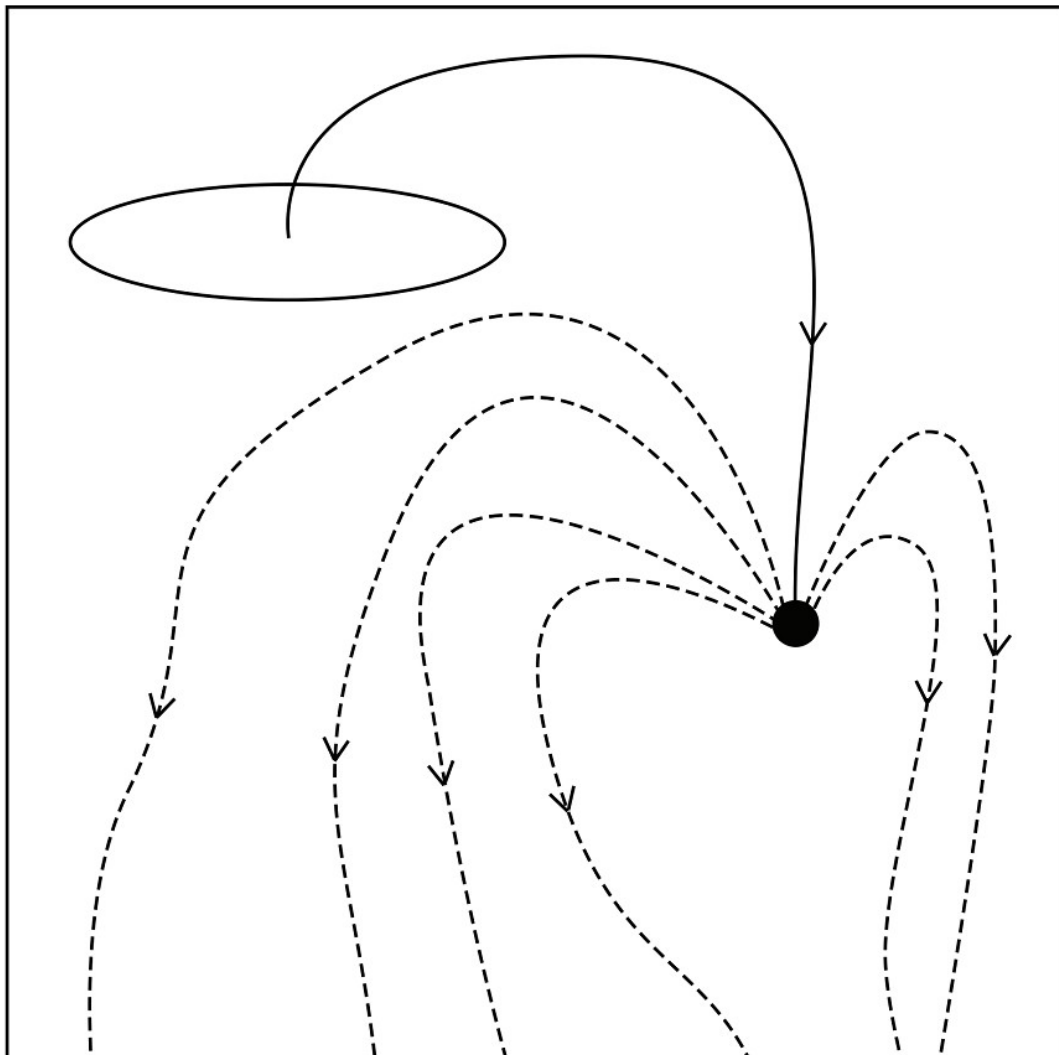
Nietzsche, F., & Driessen, H. (2007). *Afgodenschemering, Of hoe men met de hamer filosofeert*. De Arbeiderspers.

Nietzsche, F., Hawinkels, P., & Driessen, H. (2009). *De vrolijke wetenschap ('la gaya scienza')*. Arbeiderspers.

Nietzsche, F. W. (1962). *Philosophy in the tragic age of the Greeks* (Gateway edition). Regnery.

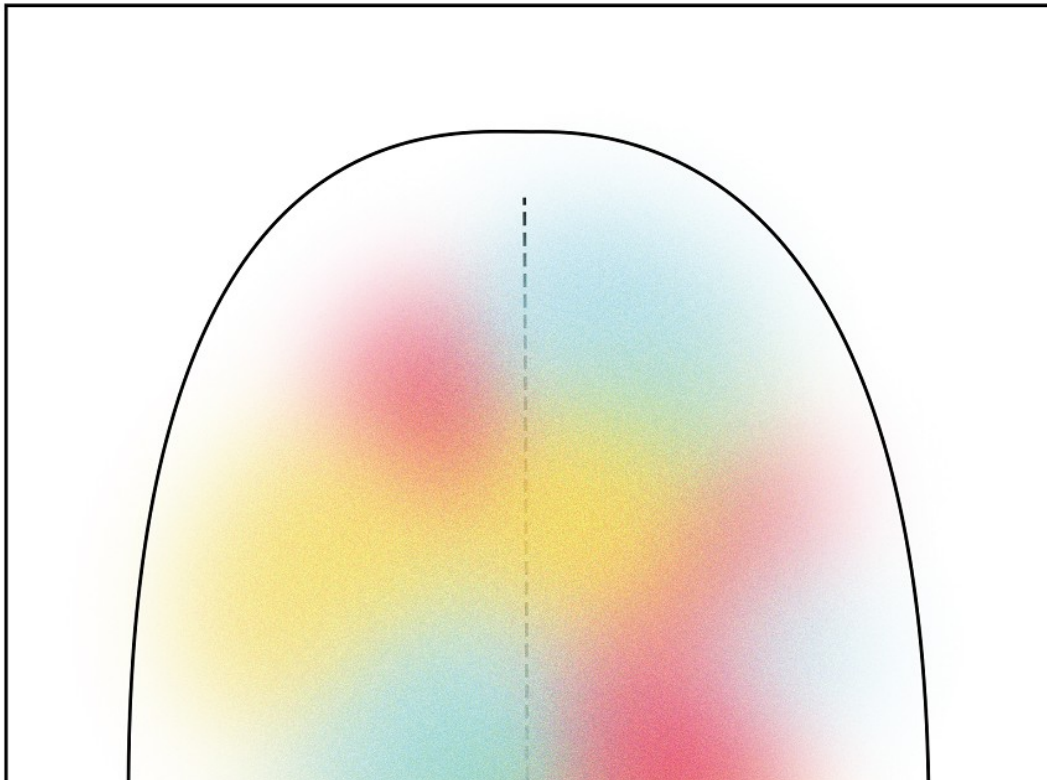
38

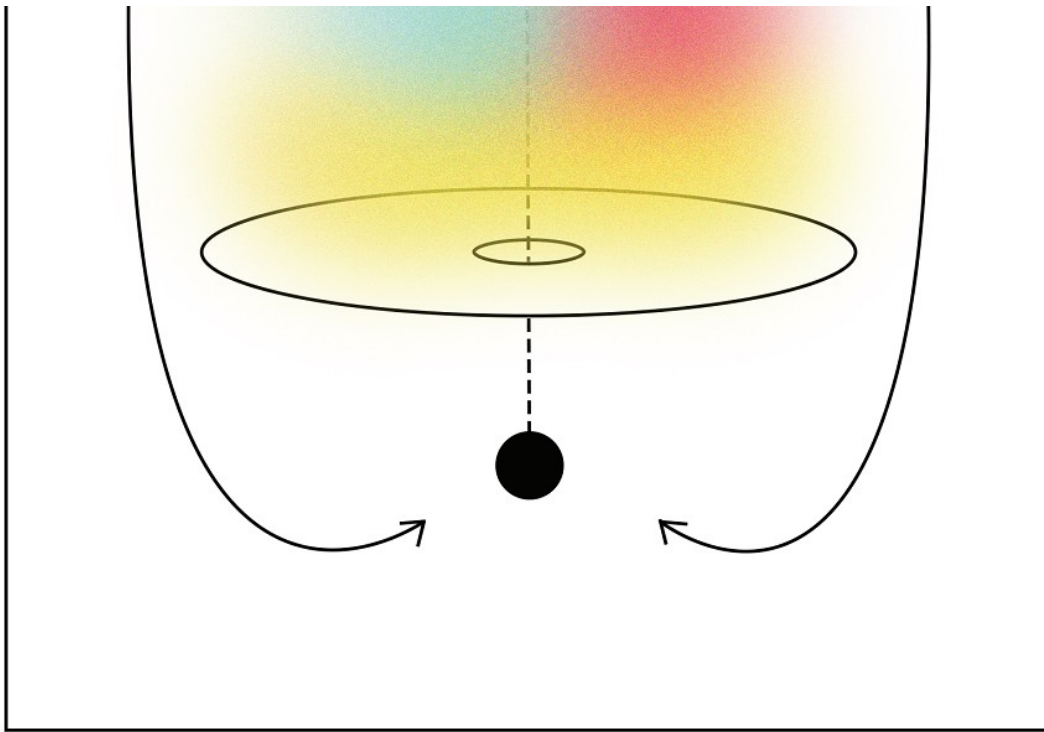

39

a Night by the R

40

ivers in Turkey

Ben van Langenhove

One night it was me, the Colonel and Heraclitus. Three men, on the riverside in Turkey, hanging out. Not doing much, we naturally started talking. The subjects discussed were numerous, until the Colonel seemingly became bored with the conversation. Some of us were simply more of the sensual kind, not interested in apparent abstract conversation. He told us he felt like swimming. With a rather chilly night on the horizon, Heraclitus and I were reluctant to strip ourselves from the comforts of our outfits and enter the waters of the rivers of Turkey, but the Colonel didn't seem to doubt his ability to withstand such cold and jumped into the river as soon as he had lost his socks. Not impressed by the old man's screams of joy and pleasure, Heraclitus looked away

I'll come back to it to enjoy swimming in it once again. I had been in this river before, and I have enjoyed it all the while. Guess how it feels now?"

"Well, no one steps—"

"Shut up, man." I told Heraclitus. "We all know it by now."

"I'm just saying. He jumped in the thing without thinking about it at all. He presumes the river is nice because he's been in nice rivers. Do you not see the possible dangers of such assumptions? I'm just trying to help my friend here, you know."

"He's just having fun."

Soon after, some type of freshwater shark appeared at the surface of the river and ate the Colonel. He tried to fight it but

in disgust from the Colonel and his unbridled enthusiasm for the river.

“Simple soul,” he said, “is that really all it takes for you to be fulfilled in life?”

“What the fuck are you talking about? I just love swimming.” the Colonel said.

“Look at you, you’re beaming with joy. What else would you need to be happy? I mean, looks like this is it, pretty much. Is it not?”

“I just enjoy swimming in this river, like I enjoy swimming in so many others.”

“What makes it so amazing, if I might ask?”

“I don’t know. It’s a river. A body of fresh, quiet water an old man like me can swim in. It’s a good river, and if it’s a good river,

and the Colonel, the idea to fight it, but his continuous enjoyment of the river and previous scolding of the subjects discussed had made the man rather tired.

“Did this river always have sharks?” Heraclitus asked.

All I could do was watch. One couldn’t fight the shark on his own, you know, and Heraclitus didn’t really feel like helping after all. Maybe to prove his point, or maybe because he and the Colonel were never the best of friends anyway. Or maybe because he didn’t trust the river. One could only guess why, really. ○

Cardi's Ode aan het

Nicolas Terrie

De weg omhoog, is de weg omlaag; wat stijgt, daalt. Heraclitus overstijgt een binaire oppositie door ruimte te maken voor een derde stap, één waarin hun fundamentele identiteit niet miskent wordt. In dit artikel zal ik dezelfde derde stap proberen te zetten met betrekking tot een activistisch vraagstuk: waar dient de strijd van de activist zich te situeren ten aanzien van de status quo? Erbuiten of van binnenuit? Ik meen dat we voorbij deze oppositie kunnen treden via een omweg in Cardi B's *WAP*.

'U vraagt wie de persoon is die dit aforisme kan zeggen', vertelt Cardi B, 'Nicki Minaj is

van het centrum. In die zin kan de situatie evengoed als volgt geformuleerd worden: 'Black Lives Matter Organizers Force Bernie Sanders Off The Stage'.

Cardi B's *WAP* werd, in één klap, zowel zomerhit als zomerse controverse. Maar waarom is het controversieel? Is het namelijk niet je doordeweekse ode aan seksueel genot, zoals ondertussen gebruikelijk is binnen popmuziek? Wat maakt deze song hitsiger dan, e.g., Snoop Dogs *Sexual Eruption* of Ariana's *34+35*? Misschien het feit dat Cardi B zich articuleert in expliciet obscene taalgebruik, waar anderen netjes de metafoor aanwenden. Echter, als we de lyrics van Nicki Minaj's minder controversiële *TROLLZ* vergelijken

het niet.' Wij corrigeren: 'Dus is het Nicki Minaj.' In 2019, op de Harper's Bazaar Icons Party, liep het (van de voet en) uit de hand: Cardi B, de (toenmalige) *new girl on the block* en zelfverklaarde 'regular degular shmegular girl from the Bronx', besloot te revolteren, trok haar schoen af en mikte die op Nicki Minaj, een establishmentfiguur *if there ever was one*. Anders geformuleerd: de dissident richt haar pijlen op het centrum. Dat de dissident haar pijlen kan richten, veronderstelt dat ze een afstand behoudt tot dat centrum, tot de establishmentfiguren. Dat ze echter, tezelfdertijd, de positie van die establishmentfiguren enkel kan aanvaarden onder het mom van een ontkenning, verraadt net haar ontzag voor de politieke kracht

met die van WAP, lijkt er op dat vlak geen betekenisvol verschil te vinden:

*He a slave to this pussy, call me master
Real wet, I said, "Slurp it like it's pasta"*

*Give me everything you got for this wet ass pussy
Bring a bucket and a mop for this wet ass pussy*

Een alternatieve verklaring duidt op een circulariteit: WAP is een hit omdat het controversieel is, maar het is ook controversieel omdat het een hit is. Daarnaast is er de populariteit van het type feminisme waar Cardi B deelachtig aan is en welke ze, echter, deelt met Minaj. De bovenstaande parallel geeft ons alvast de sleutelwoorden tot dat discours. Let op de thematische gelijkenissen: het paar

42

: Proletarisch Genot

'pussy-master' is analoog aan de wijs van Cardi's eerste strofe: een imperatief; terwijl de imperatief in Minaj's tweede strofe, i.e. 'Slurp it like it's pasta', tezamen met de eetmetafoor, analoog is aan de suggestie van een smakelijke overgave in Cardi's tweede strofe. Macht is een deugd, bovenal wanneer het een machtige vrouw betreft, een *wo-man* in overvloed aan seksualiteit. Cardi en Minaj wenden zich vaak de rol van meester(es) aan, en koppelen dit aan het feit dat ze, in hun werkveld, rijker en *viriel* zijn dan de mannelijke collega's. Wat er op het spel staat is de vraag wie het seksueel genot toekomt, aangezien dit vrouwen veelal ontzegd wordt ten voordele van mannen. Een verhouding die Cardi B en Nicki Minaj

ontgaat wanneer het seksualiteit betreft:

*Tie me up like I'm surprised
Let's roleplay, I'll wear a disguise
I want you to park that big Mack truck
right in this little garage
Make it cream, make me scream
Out in public, make a scene
I don't cook, I don't clean
But let me tell you how I got this ring*

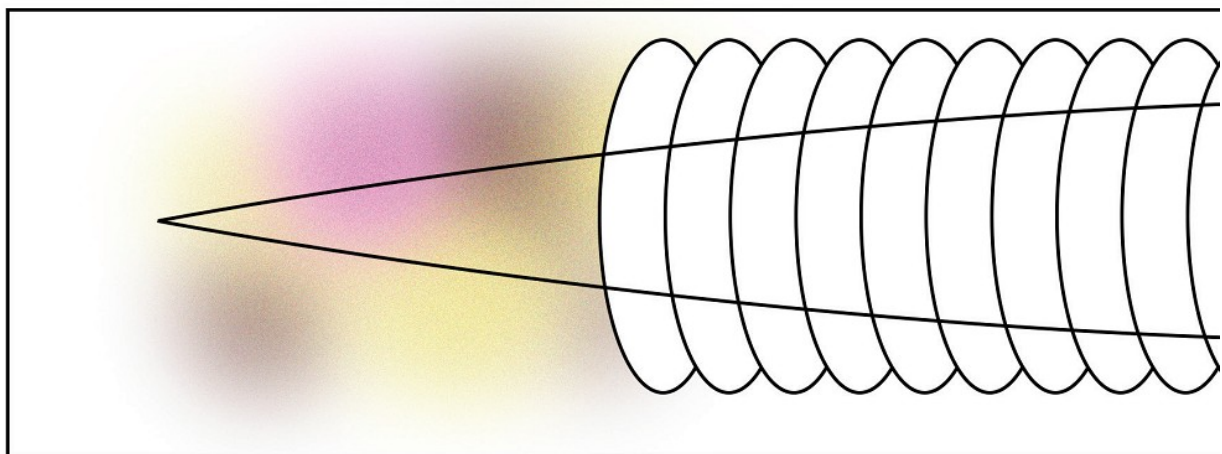
De laatste twee strofes herhalen de omkering van de gebruikelijke verhouding. Cardi weigert huisvrouw te zijn, maar wijst meteen op andere talenten die haar niettemin een huwelijk bezorgd hebben. Toch is het opmerkelijk hoe weinig de identiteit van de bedpartner aan bod komt, laat staan de specifieke verhouding die Cardi met hem

Een verhouding die Cardi B en Nicki Minaj graag eens omkeren. Minaj noemt zichzelf dan ook de 'King' van de hiphop-scene.

Deze populariteit zorgt ervoor dat de cirkel 'hit-controverse' veeleer een uitdijende spiraal is en, als zodanig, dient als megafoon voor het propageren van hun muziek. Er kleeft echter een marxistisch nasmaakje aan *WAP*, één die Cardi niet deelt met Minaj en die we benoemen als een *Ode aan het Proletarische Genot*. We kunnen dit oplichten door de volgende vraag te stellen over *WAP*: wie geniet er? Het antwoord op deze vraag is geenszins eenduidig. Cardi B zou wellicht antwoorden: 'niet de man!' En, inderdaad, als we de volgende strofes erbij nemen, blijkt dat Cardi, op magistrale wijze, rekenschap weet af te leggen van iets dat anderen vaak

onderhoudt. Sterker: de verhouding met de andere (man) is volledig naast de kwestie. In tegenstelling tot de meeste liefdesliedjes, wordt het genot namelijk niet omschreven in termen van *passie*. Cardi meent niet dat genot te vinden is in een magische vereenzelving met je bedpartner. Het is dus niet zo dat seksualiteit zoets als een identiteit, een betrekking tot de andere, mogelijk maakt. In tegendeel: elke betrekking tot de andere is *expliciet* gespeeld en het is slechts voor zover dat de betrekking *gefaket* wordt dat het genietbaar is ('like I'm surprised', 'let's roleplay, I'll wear a disguise', 'make a scene').

Het genot veronderstelt dus, in de eerste plaats, de afwezigheid van een betrekking

en de expliciet hopeloze poging dit gebrek 'op te vullen'. Dit beantwoordt echter nog niet de vraag naar *wie* geniet. En, inderdaad, zodra we kijken naar de specifieke manier waarop Cardi het gebrek opvult, komt er een ander verhaal aan het licht. Cardi verhoudt zich weliswaar niet tot een andere, maar dat betekent nog niet dat ze zich überhaupt niet verhoudt:

kan worden ten aanzien van hetgeen ze niet zijn. Aangezien het domein van de dingen die ze niet zijn oneindig is, is hun betekenis nooit definitief of uitgeput en dus onvolledig. Dat Cardi deze termen *selecteert*, en andere dus uitsluit, veronderstelt overigens een *externe* plaatsbepaling. De woorden zijn Cardi namelijk voorhanden 'dans le trésor des signifiants'. Die schatkist markeert een contingente exterioriteit die tezelfdertijd

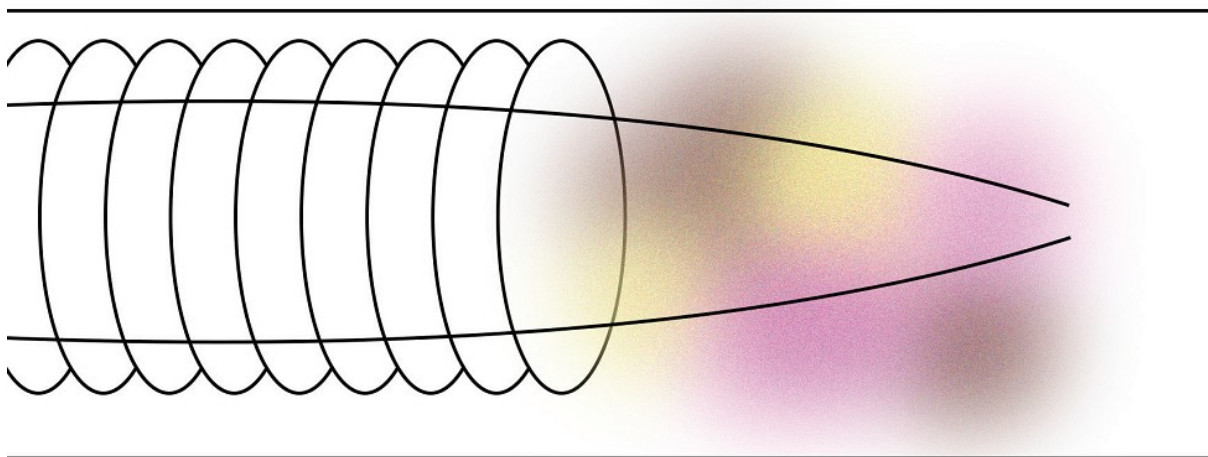
*He bought a phone just for pictures of this wet
ass pussy
Pay my tuition just to kiss me on this wet
ass pussy
Now make it rain if you wanna see some
wet ass pussy*

De andere is hier enkel impliciet aanwezig, terwijl de eerste klemtonen van strofe 1 en 2 ons een volledig beeld geven van de genotsobjecten waar Cardi zich op betreft: kopen en betalen. 'Now make it [geld] rain' fungeert hier als de kers op de taart, de meerwaarde. Dit beeld, het ideaal van rijkdom en viriliteit, mag dan wel volledig zijn, toch mogen we de opvullende (of toedekkende) functie van elke vermeende verhouding niet uit het oog verliezen. En als we 'bought' en 'pay' even op zichzelf bekijken, dan blijkt, inderdaad, dat hun betekenis slechts bepaald

contingente extenstie die tezelfdertijd constitutief is voor Cardi's diepste intimiteit. Kopen en betalen, omhoog en omlaag. Het genot van Cardi, onze proletariër, is haar altijd reeds uit handen gegeven.

In die zin is het niet Cardi die geniet van haar geld, maar het geld dat geniet van Cardi. Dit punt wordt duidelijker wanneer we 'kopen' en 'betalen' beschouwen binnen het specifieke discours waaruit ze afkomstig zijn: kapitalisme. Het centrale doeleinde in dit discours is om meerwaarde te creëren. Het is die meerwaarde, zoals Marx ons leert, dat toegeëigend wordt door de kapitalist, ten koste van de proletariër. De toegeëigende meerwaarde wordt vervolgens ingezet voor het genot van de kapitalist. Of dat was tenminste het geval voor de vorm van kapitalisme die Marx kende. Declercq wijst

44

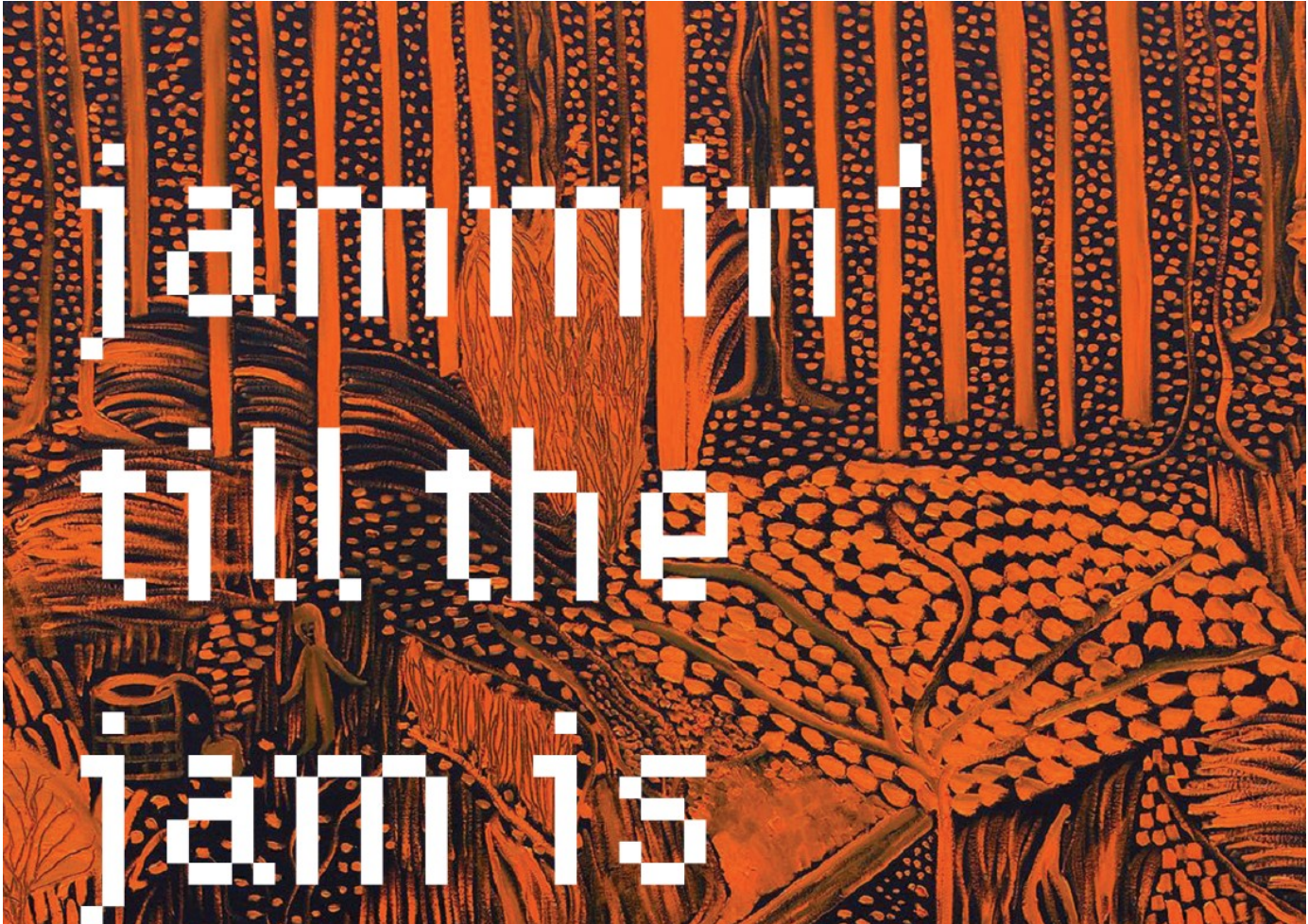
erop dat, in het hedendaagse kapitalisme, 'the surplus value must be re-invested in the production process; otherwise production lags behind and finally collapses. Put differently we must produce to consume, but we must consume in order to be able to produce again' (2006). Dit is de rede waarom Lacan beweert dat, tegenwoordig, iedereen proletariër is: de kapitalist wordt net

dat een loutere ontkenning of vernietiging van het centrum er enkel en alleen toe zal leiden dat de status quo op een afstand wordt gehouden. Cardi wil weliswaar een afstand tot de establishment behouden, maar dit noodzaakt ook het behouden van een onaangetast centrum. De derde term maakt het net mogelijk dit te zeggen, dat de weg omhoog, de weg omlaag is. Het is

zozeer uitgebuit door de objecten van genot als de proletariër.

Dit inzicht heeft aanzienlijke repercussies voor activisme. Hieruit blijkt namelijk dat de tegenstelling marge-centrum, omhoog-omlaag, tegenwoordig niet langer bruikbaar is: er moet ruimte gemaakt worden voor een derde term die hun identificatie niet miskent en welke zou neerkomen op de bevestiging van zoiets als een 'non-centrum'. Dat wil zeggen dat het centrum slechts bestaat als een object van *verlangen*, i.e. als de aanwezigheid van een afwezigheid. Om uit de ban van het kopen en betalen te geraken, dienen we eerst en vooral te erkennen dat de macht, ons 'agentschap', altijd reeds uit handen gegeven is, en dit geldt evenzo voor de establishmentfiguren. Dat wil zeggen

slechts zodra deze correctie gemaakt is, dat de *erkenning* van het centrum niet langer de *miskening* ervan hoeft te zijn. Het is *altijd reeds* het centrum dat op het spel staat. De strijd, om Zizek te parafaseren, is om universaliteit en niet, kunnen we toevoegen, om marginaliteit. ○

Jana De Kockere is doctoraatstudent Wijsbegeerte aan de UGent, studeert drama aan KASK, schrijft voor Rekto:Verso en participeert aan talloze projecten, waaronder *Camping Sunset*, *NO(W)WORRIES*, *TACTICS for a COLLECTIVE BODY* en *The Air-Pump as a Fact-Factory*. Onlangs speelde ze nog in Julian Hetzels installatieve performance *Mount Average*. We zijn Jana heel dankbaar en zijn blij dat we met haar konden spreken – via Zoom, zoals dat tegenwoordig gaat. We raken verschillende bouwstenen van Jana's opleidingen aan en spreken met haar over theater, intellectueel jammen, het spel en filosofie.

Naast filosofie studeer je ook drama. Hoelang ben je daar al mee bezig?

Eerst studeerde ik vier jaar filosofie. Dan twee jaar voltijds drama en in het derde jaar halftijds drama en halftijds het doctoraat. Momenteel staat het doctoraat even *on hold* en doe ik de master drama voltijds.

Ik ken wel een paar mensen die drama studeren. Zij laten vaak blijken dat ze met filosofie bezig zijn binnen hun richting – in een zekere vorm. Kan je dieper ingaan op de rol van filosofie binnen de opleiding drama of, breder, binnen theater?

twee manieren is filosofie aanwezig in de opleiding.

Het valt mij op dat er daar iets ontbreekt, iets dat juist essentieel is voor een opleiding wijsbegeerte aan de universiteit. Wij (aan het KASK) lezen, bijvoorbeeld, Foucault, maar dat wordt dan als een inhoud gepresenteerd die 'af' is. De oefening van zelf nadenken wordt weliswaar op de eigen praktijk toegepast, bepaalde teksten en inhoud worden daarvoor *gebruikt*, terwijl de oefening van kritisch nadenken niet terug toegepast wordt op de lectuur zelf. Kritisch Foucault lezen doen we dan niet. We doen 'kritisch' en we doen 'Foucault',

Ik kan alleen maar spreken vanuit mijn ervaring aan het KASK en mijn kennis over het Vlaamse theaterlandschap, wat best iets specifiek is. Enerzijds is er veel 'passieve' filosofie: de boeken die we moeten lezen of de teksten waarover gesproken wordt. 'Passief' in de zin van een gedeeld kader waar veel filosofische werken in zitten. Dat is iets wat redelijk algemeen is voor kunstenaars en/of theatermakers. Anderzijds was ik verbaasd over de manieren waarop het KASK actief aanzet tot (kritisch) denken. Lesmethodes die ik nooit op de universiteit was tegengekomen. Dat is vaak te wijden aan het feit dat je, op het KASK, les krijgt in heel kleine groepjes, al vanaf het eerste jaar. Maar er is ook een idee over lesgeven dat minder passief is. Zo krijgen we 'oefeningen' waarbij een bepaalde dialoog- of gespreksvorm wordt uitprobeerde. Niet zozeer de denkers of een bepaalde inhoud staan daarin centraal, maar wel een manier van denken. Op die

maar niet die twee samen.

Denk je dat dat een gebrek is?

Ja, maar aan de opleiding wijsbegeerte miste ik het andere. Daar leren we kritisch nadenken over de teksten die we lezen, maar niet over ons eigen leven of onszelf. Dus op die manier is het een gebrek dat in beide opleidingen zit.

In het theater ervaar ik de afwezigheid van die kritische terugkeer naar de tekst als een gebrek omdat theater in Vlaanderen fel politiek gekleurd is: ofwel ben je links, ofwel ben je rechts. Een dergelijke houding gaat te gemakkelijk gepaard met dogma's. Een tekst die 'af' is lijkt al snel te suggereren dat er daar waarheden zijn, dat de ene denker 'slecht' is en de andere 'goed'. Dat is nooit expliciet want iedereen weet wel wat kritisch denken betekent. Wat er, in de praktijk, op tafel gelegd wordt en wat niet, werkt toch vaak benauwend. Als we in de lessen zitten, dan hoor ik vaak Gertrudis'

47

stem weergalmen: 'Ja, maar wat staat daar nu eigenlijk?' Die vraag wordt eigenlijk heel weinig gesteld.

Zou je zeggen dat de kunstenaar een beetje aan de haal gaat met de filosofie? Er mee wegloopt, misbruikt en het naar zijn hand zet?

In een zekere zin wel. Maar 'misbruiken' is een moeilijk woord. Wat is misbruiken en wat is gebruiken? Ik denk dat het misbruik zou zijn op het moment dat de kunstenaar beweert dat het 'beter' is dan wat de academici ermee doen. Dan zou het misbruik zijn.

Maar mis ik die ontbrekende vraag omdat ik, persoonlijk, graag academisch filosoof ben of omdat het wel degelijk een probleem is? Zo is er, op het KASK, vind ik, de neiging om te hard te willen denken. Dat is een probleem omdat, op het moment dat we interessante filosofen willen zijn, we vergeten dat we theatermakers zijn, waardoor we uiteindelijk een van beide

die het concept van de 'grotere' dramaturgie introduceert: hoe verhouden de tekens die je hebt geproduceerd tot het grotere betekenissysteem? Dat zijn de vragen die 'dramaturgie' heten en die herkenbaar zijn als een manier om een filosofische tekst te lezen. Als verteller is het technisch bijna noodzakelijk om daar inzicht te hebben, omdat dit gaat over hoe je betekenis creëert en dat doe je op het moment dat je theater maakt. De dramaturgie als een *tool*. Dat verklaart wellicht waarom de focus – door de politieke situatie, of dat is dan mijn hypothese – binnen de opleiding aan het KASK zodanig op die grotere dramaturgie ligt. Maar, ja, kritisch denken kan toch ook gaan over de kleinere dramaturgie, over hoe dat tekens zich tot elkaar verhouden en hoe je daar inzicht in kan hebben en het naar je hand kunt zetten?

Wat de denkinhouden betreft, denk ik niet dat deze noodzakelijk is. Ik denk dat je kunst kunt maken die, andersom, voor filosofen interessant kan zijn. Er zijn veel filosofen die naar kunst kijken om dingen

waardoor we uiteindelijk geen van beide zijn. Er is daar geen context van diepgaand academisch onderzoek. Misschien ben ik conservatief als ik geloof in het academische instituut en beweer dat het KASK dat niet is. Op het moment dat het KASK zich dat wel wil aanmeten, wordt het zowel artistiek als academisch niet interessant. Nu doe ik wel grote uitspraken – *lacht*.

Heeft de kunstenaar de filosofie nodig?

Wat leer je in een opleiding filosofie? Dat onderscheid is hier handig: enerzijds bepaalde denkinhoud en anderzijds kritisch denken, wat eerder een methode is. Ik denk dat beide belangrijk zijn binnen de kunsten, binnen het theater. Die kritische methode heet daar 'dramaturgie'. In Vlaanderen heeft dit een heel specifieke geschiedenis waarbij je de 'kleinere' dramaturgie hebt: wat communiceert het stuk binnen het stuk en hoe verwijzen de tekens naar elkaar? Dan heb je op een bepaald moment Marianne Van Kerkhoven

filosofen die naar kunst grijpen om dingen aan te halen. Ik denk dat die kunst niet per se filosofisch geïnspireerd moet zijn om filosofisch relevant te zijn. Maar, ja, wat is niet filosofisch relevant? Als student had ik, met de filosofie, de ervaring dat er

48

een deur werd geopend naar een nieuwe dimensie, waarbij alles hetzelfde blijft, maar je een nieuwe blik krijgt op de wereld. Kunstenaars zijn hier ook naar op zoek, naar hoe deze blik er uit ziet en hoe ze die kunnen vormgeven. Een filosofisch boek lezen kan vaak de deur openzetten tot iets, waarna de vraag komt om dit opnieuw te vertalen in een vorm, welke de vraag van de kunstenaar is.

Denk je dat er ergens een punt van convergentie is tussen de filosoof en de kunstenaar?

Op een of andere manier kan de filosoof een nieuwsgierigheid aanwakkeren, een deur openen, waarop de kunstenaar dan eigenlijk een 'antwoord' moet kunnen formuleren in een poging tot vormgeving van wat er achter die deur zit. Als ik filosofische teksten lees, word ik precies naar omhoog getrokken, in de zin dat ik méér wil weten. Ik voel dat daar iets emotioneel op het spel

kunnen geven. Dit begint bij mij – voor elke kunstenaar is dit anders – met een geluid of een kleur, waarbij ik weet 'dat zit dáár ergens'. Dan gaat de zoektocht over hoe ik dat concreter vorm kan geven, om het deelbaar te maken. Op dit moment bestaat de toolbox van de filosoof om dingen deelbaar te maken uit concepten, teksten of academische papers. Daar valt dan die vage kleur of klank bij weg. Op dat punt zit, voor mij, de convergentie.

Ik denk dat de filosoof, in mijn mening, zeker een alternatief moet bieden op hetgeen hij bekritiseert. Ik denk dat de kunstenaar er, aan de andere kant, voor kan kiezen geen antwoord te geven, om geen nuttige oplossing te geven. Integendeel, misschien is dat ook interessant, om een onnuttige oplossing te geven. Is dat een punt waar de filosoof en de kunstenaar misschien divergeren? Ik denk daarbij ook terug aan de hele kwestie van de subsidies. De argumentatie daar was dat kunstenaars niet

staat. 'Emotioneel' letterlijk als iets wat je in beweging brengt en wat ervoor zorgt dat je erover begint te praten tegen anderen. Op dat moment verschuift een filosofisch ding naar iets esthetisch. Ik voel dan zelf, om dit te bevredigen, dat ik daar vorm aan moet

nuttig zijn. Nu vraag ik me af hoe je daarop reageert. Ga je verdedigen dat kunst wél nuttig is? Of is er een waarde in iets wat onnuttig is?

Daar zit je natuurlijk vast aan het concept van nut. Ik vind dat, bij filosofen, het doel om nuttig te zijn – dan denk ik vooral aan bio-ethici die in comités zitten en willen bewijzen hoe nuttig filosofie is – dat haalt ergens het spannende weg uit te filosofie. Hoewel ik me opnieuw afvraag of ik dat vind vanwege het esthetisch verlangen dat ik heb, ook binnen de filosofie.

Nu met het begin van de coronacrisis – wij waren toen onze bachelorproef aan het maken – was er een heel gedoe over wat essentieel is en wat niet. Het was, in een zekere zin, een bevrijding om te beseffen hoe niet-essentieel kunst is binnen de categorieën van essentialiteit die bij de coronacrisis gelden. Op korte termijn, wat is er essentieel? Niet een theatervoorstelling. Het was een grote bevrijding omdat je niet alleen bent. Bijna niets is essentieel. Enkel

49

de zorgverleners, de supermarkten en de boeren zijn dat, de rest is niet essentieel. Dan denk je 'Ja, kunstenaars zijn inderdaad nutteloos, maar jullie allemaal!' Het is wel

De docent bracht daar een vraag op tafel, waarop iemand dan moest antwoorden. Maar het gesprek schoot eigenlijk alle kanten uit. Af en toe zei hij – hij was vooral bezig met Adorno – dat Adorno er 'dit' over te zeggen had, waarop hij een monoloog van vijf minuten voerde. Hij noemde dat – en dit vind ik zo mooi – 'intellectueel jammen'. Hij zei: 'Ik ben als het ware de leider van de jam, dus ik ga niet altijd solo spelen, maar af en toe aanduiden wie moet spreken.' Hij kon dat ook best goed – daar even wat minder, daar dan even omhoog – als een dirigent, eigenlijk. Het verschil is dat er op de unief weinig 'gejamd' wordt. Er wordt weliswaar een methode aangeleerd, maar er is weinig spel in de manier waarop wij denken. Dit is iets anders dan kunstwerken die 'filosofisch interessant' zijn: het gaat eerder over een manier van denken of een manier van je begeven in een gesprek.

We hebben ook typische theaterlessen, zoals improvisaties waarbij

fantastisch dat zo veel mensen met niet-essentiële dingen kunnen bezig zijn. Dus, in die zin, denk ik dat het krachtig kan zijn om als kunstenaar te zeggen 'Ik ben niet essentieel, maar ik heb toch nood aan het bestaan van kunst'. Hetzelfde geldt een beetje voor filosofen.

Ik vond het interessant wat je daarnet zei over kunst die misschien geen filosofische bedoelingen heeft, maar wel filosofisch belangrijk is. Het is duidelijk dat de filosofie een rol heeft binnen kunst, maar waar heeft de kunst een rol binnen filosofie? Aan de UGent komt de rol van kunst misschien enkel aan bod in het vak esthetica.

Ja, dat is dan de filosofie van wat kunst 'is'. Maar wat ik interessant vind aan kunst, is 'spel'. 'Spel' in een brede zin: het gaat niet per se over fictie, maar ook over plezier vinden in de dingen. Ik sprak al over mijn ontmoeting met vormen van kritisch denken die ik niet had tegengekomen op de unief. Een voorbeeld daarvan is een vak die wij in het eerste jaar hadden op het KASK.

we teksten lezen, ons verkleden en telkens op een andere manier engageren met elkaar. Zo leer je eigenlijk goed luisteren naar elkaar. Ik herinner me, bijvoorbeeld, een les waarin we fysiek improviseerden zonder tekst. Dat waren vaak duelletjes die abstract bleven, maar waarin je toch het gevecht of de liefde herkende. Eén van de docenten zei toen: 'Wat je moet leren, is hoe je moet verliezen. Hoe je in schoonheid kunt verliezen.' Als mensen in gevecht gaan, dan willen beide partijen winnen. Daardoor wordt het iets lelijk en dus oninteressant om naar te kijken. Maar er kan een andere kwaliteit ontstaan, ook in een gesprek, wanneer je een toegift doet en gracieus verliest. Je doet het dan niet meer voor je gelijk, maar voor de esthetica van het gesprek. Moesten alle filosofen zo'n soort lessen hebben, zouden er heel andere gesprekken ontstaan. Een standpunt innemen dat je nooit zou verdedigen, bijvoorbeeld, en daar leren plezier in te vinden.

50

Je doceert zelf al een beetje. Hoe zie je dat? Ervaar je het als een klassieke rol die verschilt van wat je gewoon bent aan het KASK? Is het spel iets dat je daarin beoogt?

Ik heb nog maar één lessenreeks gegeven en, met de corona, werd dit ineens een videoreeks, wat de meest monologe vorm is. Ik bereidde een verhaal voor, met een begin en einde. Dat intellectueel jammen heb ik hier nog niet gedurfd. Maar ik vond wel speelruimte wanneer ik die lessen zag als een drie uur durende voorstelling. In de zin dat, als ik de lessen aan het voorbereiden was, ik op zoek ging naar een dramaturgie: hoe zit de verhaalboog in elkaar, wat zijn de spanningen, de hoogtepunten? Met de video's, aan de andere kant, kwamen andere vragen op.

naar, kwamen andere vragen op, met name betreffende de beelden: hoe kunnen die meer zijn dan loutere illustraties, hoe kunnen die iets toevoegen. Dit is gewoon een kwestie van montage, maar misschien ook een vorm van spel.

Ook binnen filosofische teksten – hoe kan je spannendere dingen doen? Die blijven bij ons vaak nogal braaf. Zeker in de academische context, waar je geen claims mag maken waarvoor je niet genoeg gronden hebt. Hoewel je dat zeker moet aanleren, gezien je in het eerste jaar vaak toekomt met alle grootse ideeën bij elkaar. De training van jezelf in te nemen is nodig, maar daarna zou het spel terug moeten komen. Maarten zei daar iets interessant over. Ik merkte op dat ik veel bescheidener werd wanneer ik de lessen voorbereidde. De studenten weten er waarschijnlijk minder over dan ik en zullen me niet vaak tegenspreken, dus wat ik zeg moet juist zijn. En dan zei Maarten dat hij het andersom heeft, dat hij dingen uittest in zo'n klas waarvan later, na de zoveelste herhaling, blijkt dat het niet werkt of klopt. Ik had de indruk dat, voor hem, lesgeven zo iets als de

speelvloer van de academicus is. Dat heb ik nog niet kunnen ervaren, want je hebt daar iets dat ook typisch is voor theater. Je hebt die herhaling, waardoor je jezelf beu wordt en op zoek gaat naar speelruimte.

Als afsluitende vraag, voor de studenten: heb je tips of advies voor studenten wijsbegeerte aan de UGent, zeker in de coronatijden?

Misschien wil ik iets zeggen vooral aan studenten die ook een artistieke interesse hebben: ik heb kunst en filosofie tijdens mijn opleiding filosofie als twee gescheiden dingen gezien. Ik dacht dat speelsheid niet thuishoorde op de universiteit. Terwijl ik als student drama heb geleerd om speelsheid in het denken meer toe te laten, en om technieken die ik in de kunsten leer toe te passen in de filosofie. En ik hoop, denk, vermoed, dat er daardoor nieuwe gebieden in het denken kunnen geopend worden (en in het spelen). ○

StuArt, wie zijn ze, wat doen ze en wat drijft hen?

Beste (toekomstige) student aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte

We zijn verheugd om jullie te ontvangen aan onze faculteit. Geloof me als ik jullie vertel dat de beste jaren van je leven nu officieel beginnen. Je zal je al snel thuis voelen aan onze faculteit en als studentenraad hopen we daartoe ook ons steentje bij te dragen. Terwijl studentenverenigingen instaan voor de ontspanning, boekenverkoop en studiehulp, is StuArt een kanaal tussen de student en het facultair personeel / lesgevers. Iedere student kan bij ons terecht met vragen of bezorgdheden omtrent hun studies of het campusleven. In dit kort tekstje zullen we ons voorstellen en we hopen dat je als nieuwe student zeker nog de weg naar ons vindt.

Wie zijn we?

StuArt, afkorting voor Studenten Artes, is de officiële studentenraad van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Onze studentenvertegenwoordigers of Stuvors komen op voor de belangen van studenten in de verschillende raden en commissies aan onze faculteit. Onze studentenraad wordt geleid door een team van voorlopig vier

(maar hopelijk ook snel vijf) bestuursleden die zich bezighouden met de administratie, organisatie van vergaderingen, financiën en opvolging van dossiers. Daarbij worden we bijgestaan door vier beleidsmedewerkers (event, diversiteit, duurzaamheid en communicatie). Hieronder kan je de namen en foto van onze bestuursleden vinden. In de faculteitsraad zetelen 15 verkozen studenten en ook in andere raden en commissies (bv. opleidingscommissies) zetelen er altijd een aantal studenten. We zoeken nog steeds een secretaris en beleidsmedewerkers voor mentaal welzijn en onderwijs. Bij interesse mag je zeker contact opnemen met ons. In normale omstandigheden organiseren we ook permanenties in ons StuArtlokaal in de kelder van de Blandijn (lokaal 090.002, onder de trap aan de hoofdingang).

Wat doen we?

Om de drie weken organiseren we een algemene vergadering (of AV) en als student van onze faculteit ben je dus meer dan welkom om je stem te laten horen in onze vergaderingen. Als je onze vergaderingen regelmatig bijwoont, heb je zelfs stemrecht! Door corona zullen de

52

meeste vergaderingen online gebeuren, maar als de situatie meer onder controle is, hopen we deze te laten doorgaan *on campus* (Blandijn of Campus Mercator). Wat we bespreken op vergaderingen hangt meestal af van de actuele dossiers en thema's die aan de faculteit of zelfs aan de hele universiteit besproken worden. Noteer alvast maar in je agenda dat maandag 28 september de eerste vergadering zal plaatsvinden (de details worden later nog meegedeeld). Iedere student aan onze faculteit is welkom!

Naast vergaderingen organiseren wij ook o.a. een quiz en een kennismakingsavond. Tijdens de blok en de examens zetten we (in normale omstandigheden) een aantal lokalen open om er te studeren met gratis koffie en thee onder de noemer Blok@Blandijn. We organiseren ook permanenties, waarin je informeel eens een babbeltje kan

mooie zaken kunnen realiseren. Zo hebben we vorig jaar een actie georganiseerd om toegang te krijgen tot de erekoer van de Blandijn. Ook organiseren we ieder jaar acties rond het invullen van onderwijsbeoordelingen (om problemen met vakken beter te kunnen opsporen) en mogen we de examenroosters inkijken om te oordelen of deze niet te zwaar zijn voor de studenten. De gevolgen van het coronavirus op het mentaal welzijn en studierendement van de student was en zal nog steeds een centraal thema zijn binnen onze studentenraad. Vorig jaar hebben we daarvoor een enquête verspreid en hebben we zo een beter beeld van de situatie kunnen schetsen.

We wensen je een spetterende start aan onze faculteit en hopen snel kennis te kunnen maken met je. We kijken er alvast enorm naar uit om jullie belangen te

siaan met ons en zo weten we ook beter verdeelgen!
wat er leeft bij de studenten.
In het verleden hebben we al een aantal

Voor verder contact kan je ons altijd bereiken op allerlei kanalen:

Email:
stuart@ugent.be

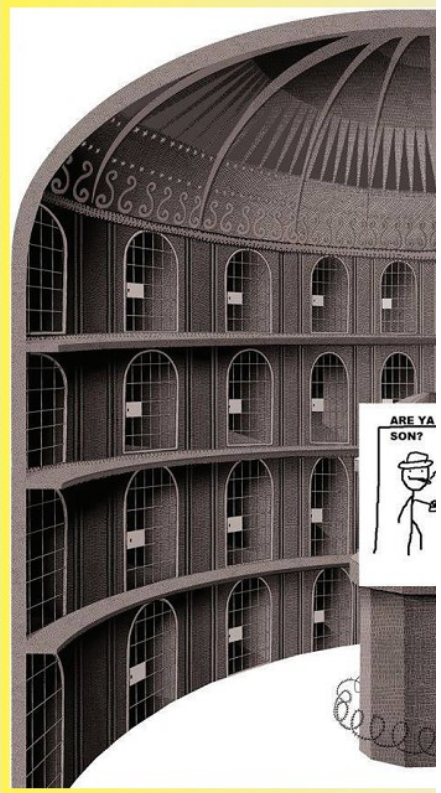
Website:
<https://stuart.ugent.be>

Facebook:
<https://www.facebook.com/StudentenraadStuArt/>

Instagram:
<https://www.instagram.com/stuart.studentenraad/>

Twitter:
https://twitter.com/StuArt_UGent

SCHE MEME

